

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Vuorovaikutteiset ja osallistavat menetelmät

liikennejärjestelmä- ja liikennesuunnittelussa

THE CIVITAS INITIATIVE
IS CO-FINANCED BY THE
EUROPEAN UNION

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Tässä selvityksessä tarkastellaan vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun menetelmiä liikennejärjestelmä- ja liikennesuunnittelussa. Selvitys on osa **CIVITAS ECCENTRIC -hanketta** (2016–2020), jonka tavoitteena on edistää kestävää liikkumista.

www.turku.fi/civitas-eccentric
civitas.eu/civitas

**Vuorovaikutteiset ja osallistavat menetelmät
liikennejärjestelmä- ja liikennesuunnittelussa**

Tekijä: Heidi Lusenius, Varsinais-Suomen liitto
Työtä ohjannut: Mari Sinn, Varsinais-Suomen liitto
Kansikuva: Turun yliopiston viestintä
Julkaisuaika: 31. tammikuuta 2017

Tiivistelmä

Tässä selvityksessä tarkastellaan vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun menetelmiä liikennejärjestelmä- ja liikennesuunnittelussa. Selvitykseen on koottu paljon käytettyjä sekä uudenlaisia osallistavia ja vuorovaikutteisia menetelmiä. Selvitys on laadittu liikennesuunnittelun tueksi kaikille liikennesuunnittelun ja liikennejärjestelmäsuunnittelun parissa toimiville. **Keskeiset huomiot on tekstissä osoitettu sinisellä tekstillä.**

Selvitys on osa CIVITAS ECCENTRIC -hanketta, jonka tavoitteena on edistää kestävästä liikkumisesta. Kyseessä on nelivuotinen vuosina 2016–2020 toteutettava EU Horizon2020-rahoitteinen hanke, jossa mukana ovat viisi kaupunkia, Turku, Munich, Madrid, Tukholma ja Ruse, sekä usea muu taho. Yksi CIVITAS ECCENTRIC -hankkeen tavoitteista on kehittää ja testata uusia vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun menetelmiä, etenkin uusi teknologia ja sosiaaliset verkostot ja niiden tuomat mahdollisuudet huomioiden. Tämä selvitys on laadittu vuoden 2016 loppupuolelta alkaen, ja se valmistui tammikuussa 2017. Selvityksen lähteitä ovat selvitykset, projektien raportit sekä asiaan kytköksissä olevien virkamiesten sekä tutkijoiden haastattelut. Selvityksen on laatinut Varsinais-Suomen liitossa Heidi Lusenius ja työtä on ohjannut Mari Sinn.

Vuorovaikutteiset ja osallistavat menetelmät on selvityksessä jaoteltu paljon käytettyihin menetelmiin sekä uudenlaisiin menetelmiin. Kunkin menetelmän kohdalla on lyhyt kuvaus menetelmästä, sen avulla mahdollisesti saavutettavat tavoitteet, huomioita menetelmästä ja sen hyödyntämisestä, sekä esimerkit menetelmän hyödyntämisestä. Jokaisen menetelmän lopussa on koontitaulukko. Johtopäätökset-osiossa on listattu vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun huomioita sekä visualisoitu koontitaulukko, jossa menetelmät on jaoteltu soveltuvuutensa mukaan suunnittelutaso sekä kohderyhmä huomioiden.

Selvityksessä nousi esille, että uusia jo hyödynnettyjä vuorovaikutteisia ja osallistavia menetelmiä on useita, mutta niitä on hyödynnetty pääosin kaupunkisuunnittelun puolella. Esille nousi myös, että eri kohderyhmien osallistaminen suunnitteluun lisää heidän ymmärrystään suunnittelusta sekä sitoutumista suunnitelmiin. Ennen vuorovaikutteisen ja osallistavan menetelmän valintaa tulee määritellä vuorovaikutteisen suunnittelun tavoitteet sekä tavoitettavat kohderyhmät. Näiden pohjalta tulee valita hyödynnettävät menetelmät.

Tulosten perusteella usean eri menetelmän hyödyntäminen sujuvoittaa vuorovaikutusta ja osallistamista, sillä menetelmät tukevat ja täydentävät toisiaan. Uudenlaiset menetelmät täydentävät perinteisiä menetelmiä, jolloin suunnitteluun saadaan laajempi joukko eri kohderyhmiä mukaan. Tuloksissa ilmeni, että eri menetelmillä voidaan saavuttaa eri tavoitteita, esimerkiksi saada ideoita suunnitteluun sen alkuvaiheessa tai vaikuttaa asenteisiin.

Keskeinen havainto on suunnittelukulttuurien vaikutus vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun toteuttamisessa. Vallitseva suunnittelukulttuuri vaikuttaa eri menetelmien hyödyntämiseen. Suunnittelukulttuurit pohjautuvat usein vanhoille perinteille, joiden muuttaminen vie aikaa. Uusien menetelmien käyttöönotossa suunnittelijoille voidaan tarjota mm. menetelmiä koskevia koulutustilaisuuksia. Myös suunnitteluorganisaatiolla on oma rooli: menetelmien nimeäminen virallisiksi osallistamisen menetelmiksi edesauttaa niiden käyttöönottoa.

Avainsanat: vuorovaikutteinen suunnittelu, osallistava suunnittelu, liikennesuunnittelu, liikennejärjestelmäsuunnittelu

Abstract

This report is about interactive and participatory planning in mobility and transportation planning. Commonly used methods and new kind of methods are assembled in the text. This report is composed as supportive document for people working with transportation and mobility planning. **The essential notes are highlighted with blue font.**

This report is part of the CIVITAS ECCENTRIC -project, which aim is to advance sustainable mobility. The project is carried out between 2016–2020, and it is funded by EU Horizon2020. There are five main partners, the cities of Turku, Munich, Madrid, Stockholm and Ruse, and many other partners. One of the main aims in the project is to develop and test new interactive and participatory methods, taking into account what possibilities new technology and social network have brought. This report is executed between November 2016 till the end of January 2017. The cited sources are reports, project papers and interviews of the administrative persons and researchers related with the handled issues. The report is executed by Heidi Lusenius and steered by Mari Sinn, Regional Council of Southwest Finland.

In this report, interactive and participatory methods are divided into commonly used methods and new kind of methods. Each methods section consists of short description of the method, the aims that can be reached with it, important notes related to it, and an example in which the method has been used. There is a short table after each method. Important notes are listed in the conclusions, there is also table where the methods are listed according the planning level and the target groups.

It came up that there are many new interactive and participatory methods, but those are mainly used in urban planning. It also came up, that participation increased target groups understanding of the planning and also the engagement with the final outcome. Before selecting the methods for the interaction and participation it is vital to define what are the main aims and main target groups in the participation process. The methods should be selected according to those.

Based on the results by using different interactive and participatory methods the planning process will be more fluent, as many methods supports and complete each other. The new kind of methods supports the traditional methods, and through that wider group of people can be reached. It also came up, that with different methods different goals can be reached, for example to collect ideas for the planning case in the beginning of the planning process or impact the attitudes.

One of the central notes was about the planning cultures; it depends on those how well the participation can be actualized. The current planning culture defines how different interactive and participatory methods can be utilized. Planning cultures are based on traditions, and it takes its time to modify them towards more interactive and participatory planning. Education about how to use the methods can be provided for the planners. The planning organization also has an important role: some methods can be named to be official methods to be used in the organization.

Keywords: Interactive planning, participatory planning, transportation planning, strategic transportation planning

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO.....	5
2 TYÖN VIITEKEHYS	7
2.1 VUOROVAIKUTUKSEN TAVOITTEET JA HUOMIOITAVAT ASIAT	7
2.2 VUOROVAIKUTUKSEN JA OSALLISTAMISEN VAIKUTTAVUUS SUUNNITTELIJAN NÄKÖKULMASTA	9
2.3 SUUNNITTELUKULTTUURIEN ERILAISUUS JA KEHITTYMINEN	10
2.4 SUUNNITTELUTASOT	12
2.5 SUUNNITTELUN KOHDERYHMÄT	12
3 VUOROVAIKUTUSMENETELMÄT	13
3.1 PALJON KÄYTETYT MENETELMÄT	13
3.1.1 Työryhmät ja kokoukset	13
3.1.2 Foorumit	14
3.1.3 Yleisötilaisuudet	16
3.1.4 Kysely	18
3.1.5 Työpajat	20
3.1.6 Tempaukset ja kampanjat	22
3.1.7 Verkkosivut	24
3.1.8 Perinteinen media	26
3.2 UUDENLAISET MENETELMÄT	27
3.2.1 Karttakysely	27
3.2.2 Aineiston kerääminen suunnittelua ja kunnossapitoa varten	29
3.2.3 Rantautuminen suunnittelukohteeseen	30
3.2.4 Verkkopalvelu	31
3.2.5 Keskustelualustat internetissä	35
3.2.6 Sosiaalinen media	37
3.2.7 Mobiilisovellukset	40
3.2.8 Pelit	42
4 JOHTOPÄÄTÖKSET	44
5 LÄHTEET	49

1 Johdanto

Vuorovaikutteisessa suunnittelussa suunnittelu toteutetaan vuorovaikutuksessa muiden toimijoiden kanssa. Osallistavasta suunnittelusta puhutaan usein silloin, kun päättäjät tai paikallinen viranomais tekee yhteistyötä asukkaiden tai sidosryhmien kanssa. Huomioitavaa on, että tässä työssä vuorovaikutteinen ja osallistava suunnittelu sisältää sekä lakisääteisen sekä epävirallisen vuorovaikutuksen ja osallistamisen. **Suunnittelun toteuttaminen vuorovaikutuksessa eri kohderyhmien kanssa lisää lopputuotoksen yleistä hyväksyntää sekä suunnitteluprosessissa mukana olleiden sitoutuneisuutta yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimiin.** Osallistavan suunnittelun avulla voidaan myös tuottaa ja saavuttaa luovia ratkaisuja.

Vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun kautta alue voidaan rakentaa asukkaita varten. Suunnitteluprosessin alussa on tärkeä miettiä keskeiset kohderyhmät, jotka halutaan tavoittaa ja joita halutaan osallistaa. Vasta tämän jälkeen tulee valita menetelmä/metodit, jonka avulla eri kohderyhmät voivat parhaiten ilmaista mielipiteensä sekä olla mukana alueen suunnittelussa. Suunnitteluun osallistuminen lisää heidän tietämystään suunnitteluprosessista, siihen vaikuttavista tekijöistä, sekä lisää heidän sitoutuneisuutta tehtyihin päätöksiin. **Vuorovaikutteinen ja osallistava suunnittelu helpottaa myös suunnittelua ja päätöksentekoa, sillä kohderyhmillä on usein tarkempaa tietoa suunniteltavasta alueesta ja sen ominaisuuksista.**

Vuorovaikutteisessa ja osallistavassa suunnittelussa tulee huomioida useat asiat. Esimerkiksi eettisyys tulee huomioida, samoin vuodenaikojen vaikutus eri menetelmien hyödyntämiseen. Esteettömyys sekä saavutettavuus ovat myös keskeisiä huomioitavia asioita osallistamisprosessissa. Lisäksi menetelmien hyödyntämisessä on huomioitava edustaako osallistettava joukko kattavasti kohderyhmiä, vai onko kyseessä vain satunnaisotos, jolloin mielipiteitä ja ajatuksia ei voida yleistää.

Tässä työssä tarkastellaan eri menetelmiä, joilla vuorovaikutteista ja osallistavaa liikennejärjestelmä- ja liikennesuunnittelua sekä kunnossapidon suunnittelua voidaan toteuttaa. Selvitys on toteutettu osana EU:n rahoittamaa fiksuun liikkumiseen keskittyvää CIVITAS ECCENTRIC -hanketta, joka toteutetaan vuosina 2016–2020. Tämän selvityksen lähteinä ovat selvitykset, tutkimukset, projektien raportit sekä asiaan kytköksissä olevien virkamiesten sekä tutkijoiden haastattelut. Turussa järjestettiin DataBusinessChallenge-tapahtuma, jossa ideana oli kehittää uusia mobiilisovelluksia eri lähtökohdista tulevien henkilöiden kanssa. Kestävä liikkuminen oli tapahtumassa esillä, ja tavoitteena oli testata millaisia hankkeeseen sopivia kestäväään liikkumiseen liittyviä sovelluksia tapahtuman kautta voisi syntyä.

Selvityksen alussa on esitetty työn viitekehys, jossa käsitellään yleisesti vuorovaikutuksen tavoitteita, vaikuttavuutta suunnittelijan näkökulmasta, suunnittelukulttuureita, suunnittelutasoja sekä kohderyhmiä. Selvityksen painopiste on vuorovaikutusmenetelmä-osoissa. Osa menetelmistä on selkeästi enemmän kansalaisten ja sidosryhmien osallistamiseen, kun taas osa on enemmän vuorovaikutteisessa suunnittelussa hyödynnettyjä menetelmiä. Koska eri menetelmiä voidaan hyödyntää monin eri tavoin, ei tässä työssä menetelmiä ole eroteltu tarkemmin vuorovaikutteisiin ja osallistaviin menetelmiin. Keskeisintä on menetelmän avulla tapahtuva vuorovaikutus sekä sen merkitys osana suunnittelua.

Menetelmät on jaoteltu paljon käytettyihin menetelmiin sekä uudenlaisiin menetelmiin. Tämä on siitä syystä, että informaatioteknologian mukana myös vuorovaikutus ja osallistaminen ovat siirtyneet kohti online-ympäristöjä. Tätä siirtymistä on määritelty myös nimellä osallistaminen 2.0, mikä viittaa siihen, että nykyisin on paljon internet-pohjaisia sivuja ja toimintoja, joiden avulla ihmiset voivat vaikuttaa, tuottaa sisältöä sekä olla yhteydessä toisiinsa. Lisäksi niiden kautta tapahtuva vuorovaikutus ja osallistaminen eivät ole aikaan tai paikkaan sidottuja.

Tässä työssä käsiteltäviä menetelmiä on yhteensä 16. Kunkin menetelmän kohdalla on kerrottu menetelmä lyhyesti, mitä menetelmällä voidaan saavuttaa (esimerkiksi kerätä tietoa, vaikuttaa asenteisiin ja asian omistajuuteen, lisätä toimijoiden välistä yhteistyötä tai sitouttaa tavoitteisiin), mitkä ovat menetelmän keskeiset ominaisuudet sekä mitä menetelmää käytettäessä tulee huomioida. Menetelmien kohdilla on myös kerrottu mahdollisista esimerkeistä sekä listattu niiden plussat ja miinukset.

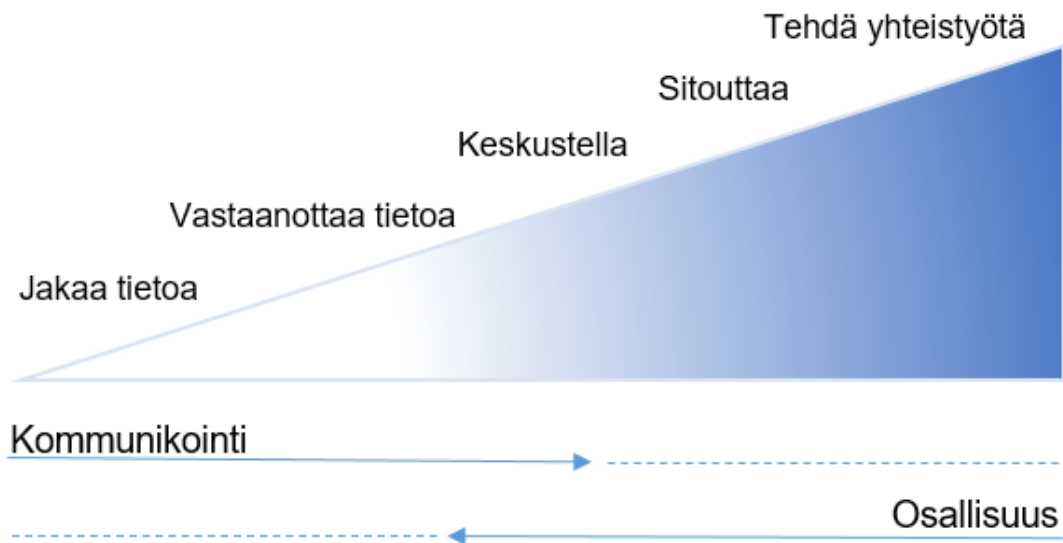
Menetelmien jälkeen on johtopäätökset-osio, sekä menetelmien koonti suunnittelutasot ja kohderyhmät huomioiden. Lähteet on listattu selvityksen loppuun. Huomioitavaa on, että on myös olemassa useita muita menetelmiä, joita tässä selvityksessä ei ole käsitelty. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi sidosryhmistä tai asukkaista koostuvat ohjausryhmät sekä kulttuurikartoitus.

2 Työn viitekehys

2.1 Vuorovaikutuksen tavoitteet ja huomioitavat asiat

Vuorovaikutus tapahtuu eri toimijoiden ja ympäristöjen välillä. Vuorovaikutteisen suunnittelun ja osallistamisen tavoitteet voivat vaihdella suunnittelutason sekä suunnitteluun osallistuvien tahojen mukaan. Tässä työssä suunnittelutasolla tarkoitetaan strategista suunnittelua, yleissuunnittelua, yksityiskohtaista suunnittelua sekä kunnossapidon suunnittelua.

Vuorovaikutuksen tavoitteena voi olla yhdensuuntainen tiedon jakaminen tai ymmärryksen lisääminen, yhdensuuntainen tiedonsaanti esimerkiksi kyselyn avulla konsultoimalla, molempiin suuntiin tapahtuva ideointi ja tiedonvaihto esimerkiksi ryhmätyöskentelyn avulla, päätösten tekeminen yhdessä, asenteisiin vaikuttaminen, tai käsiteltävään aiheeseen sitoutumiseen vaikuttaminen. **Usein julkiseen osallistumiseen perustuvassa suunnittelussa keskeisenä tavoitteena on tuoda eri katsantokantoja lähemmäksi toisiaan, eikä niinkään luoda konkreettisia ratkaisuja.** Yksi tapa jakaa vuorovaikutus ja osallistaminen tasoihin on kuvata, kuinka paljon kyseessä on kommunikointi ja missä määrin puolestaan osallisuus (kuva 1). Kun vuorovaikutus ja osallistaminen on suurta, niin silloin esimerkiksi sidosryhmätyöskentelyssä sidosryhmien kanssa toteutetaan yhteistyötä ja heille voidaan antaa päätäntävaltaa.

Kuva 1: Vuorovaikutuksen ja osallistamisen tasoja on useita. Tiedon jakaminen voi olla yksi vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun tavoite, jolloin osallistuvien osallisuus on usein matalaa. Kun taas suunnitteluprosessiin osallistuvat ovat vahvasti osana suunnittelua ja kun tavoitteena on suunnitella yhteistyössä, on osallisuuden taso korkea. (Lähde: Heidi Lusenius, muokaus Stella Aaltosen ja Ester Kreutzin kaaviosta, 2009)

Suunnitteluun osallistuminen lisää useimmiten osallistuneiden sitoutuneisuutta tehtyihin päätöksiin, sillä he ovat olleet mukana suunnittelemassa ja tekemässä päätöksiä. Useassa tutkimuksessa on noussut esille, että yhdessä ideoiminen ja pohtiminen lisäävät mukana olleiden asian omistajuutta ja sitoutuneisuutta yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, sekä vahvistaa paikallisidentiteettiä. Huomioitavaa kuitenkin on, että usein esimerkiksi kansalaisten kiinnostus suunnittelua kohtaan on pientä suunnittelun alkuvaiheessa, mutta kun suunnitteluprosessi ja ehdotukset ovat konkreettisempia ja samalla

joustamattomampia, myös kansalaisten kiinnostus kasvaa, sillä silloin he huomaavat mitä vaikutuksia suunnittelulla mahdollisesti on heihin.

Laajassa vuorovaikutuksessa toteutetun suunnittelun kautta prosessissa mukana olleet voivat oppia toisiltaan sekä heidän välinen vuorovaikutus ja luottamus vahvistuvat. **Perinteiseen suunnitteluun verrattuna osallistavan suunnittelun etuna on, että interaktiivisen suunnittelun kautta osalliset keskustelevat keskenään prosessin ajan, jolloin arviointi ja palaute ovat välittömiä.** Laajassa vuorovaikutuksessa toteutetulla suunnittelulla voidaan myös ennaltaehkäistä mahdollisia konflikteja. Myös liikennejärjestelmä- ja liikennesuunnittelun hyväksyttävyyys on suurempaa silloin, kun suunnitelma on laadittu vuorovaikutuksessa keskeisten toimijoiden kanssa. Osallistuminen onkin suotavaa jo tavoitteita asetettaessa.

Vuorovaikutteisessa ja osallistavassa suunnittelussa on määriteltävä, kuinka yhteisymmärrystä pyritään rakentamaan silloin, kun mukana on useita eri kohderyhmiä. Tulee esimerkiksi miettiä millä tavoin osallistamista viedään eteenpäin sekä keitä eri tilaisuuksiin suunnitteluprosessin eri vaiheissa osallistetaan. Lisäksi etukäteen on mietittävä mitkä ovat mahdollisesti sellaisia asioita, jotka vaikuttavat yhteisymmärryksen rakentamiseen, kuten osallisten tietotaso. Yhteisen tietopohjan saavuttamiseksi voidaan pitää lyhyitä puheenvuoroja, jakaa etukäteismateriaalia tai esimerkiksi laatia sidosryhmille liikennesuunnittelun käsikirja, kuten Tanskan kaupunki Odense on tehnyt. Käsikirjan tavoitteena oli jakaa liikennesuunnittelun perusteet yleisempään tietoon.

Liikennejärjestelmä- ja liikennesuunnittelu ovat prosesseja, joissa on tietyt vaiheet. Suunnitteluprosessin alussa on hyvä määritellä suunnitteluprosessin aikataulu eri vaiheineen sekä määritellä raamit, jotka määrittävät suunniteltavaa kohdetta. Tällaisia raameja ovat esimerkiksi lait sekä yleiset sopimukset. **Näiden raamien viestiminen osallistaville kohderyhmille on tärkeää. Lisäksi kohderyhmille tulee selkeästi viestiä, mikä osallistumisen ja vuorovaikutuksen merkitys suunnittelussa on. On myös nostettava esille se, että kompromissien tekeminen on osa suunnittelua. Prosessin aikana on tärkeä selvittää suunnittelun ja mahdollisten suunnitelmien vaikutukset sekä viestiä myös niistä, sekä perustella tehdyt päätökset.**

Liikennesuunnittelussa kohderyhmiä valittaessa kohderyhmät vaihtelevat, eikä aina ole niin selkeää, keiden suunnitteluun tulisi osallistua. Tämä on esimerkiksi siksi, että usein liikenneväylien käyttäjät eivät välttämättä ole alueen asukkaita. Haastavuutta lisää myös se, että usein suunnitteluun osallistuvat sellaiset henkilöt, joita asia kiinnostaa, mutta suuri enemmistö voi jäädä kuulematta. **Hankalasti tavoitettavia kohderyhmiä voidaan tavoittaa paremmin jonkun toisen tahon avustuksella.** Esimerkiksi päiväkodin lasten vanhemmat vastaavat kyselyyn todennäköisemmin, kun kysely tulee heille päiväkodin työntekijöiltä, verrattuna kaupungin internetsivuilla julkaistun kyselyyn.

Vuorovaikutusta ja osallistamista suunniteltaessa voidaan laatia osallistamisen suunnitelma, jossa määritellään kuinka sidosryhmien konsultointi ja osallistaminen toteutetaan eri suunnittelun vaiheissa, sekä mitä vuorovaikutuksella ja osallistamiselle kussakin vaiheessa halutaan saavuttaa. Suunnitelmassa tulee määritellä suunnitteluun kytkettävät kohderyhmät, miten osallistujat tullaan tunnistamaan sekä millä menetelmällä eri kohderyhmät otetaan suunnitteluun mukaan joko yhdessä tai erikseen. Eri kohderyhmien osallistaminen voidaan jakaa eri osioihin, jotka on suunnattu aina tietyille kohderyhmille, ja joissa mahdollisesti työsketään eteenpäin aiemmin pidetyistä tilaisuuksista nousseita ehdotuksia ja ideoita.

Keskeistä on myös pohtia, kuinka osallistettaessa ja osallistamisesta viestitään ja raportoidaan. Viranomaisten ja asiantuntijoiden käyttämä kieli ja termit tulee viestissä esittää kansankielellä. **Kapulakielellä viestiminen saattaa etäännyttää kuulijoita käsitellystä aiheesta, kun taas helposti ymmärrettävä teksti sisältöineen auttaa osallistujaa ymmärtämään suunnitteluprosessin kulkua sekä suunnittelun vaikutuksia. Ilman ymmärrystä voi olla hankala osallistua.** Osallistettaessa esimerkiksi kyselyn avulla, tulee kyselyn kieli ja muu viestintä olla kieliasultaan ymmärrettävä. Vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun parantamiseksi tulee myös pohtia prosessin arviointia: millainen prosessi oli, mitä saavutettiin ja miten, kuinka vuorovaikutuksen ja osallistamisen prosessia voitaisiin parantaa ja sujuvoittaa?

2.2 Vuorovaikutuksen ja osallistamisen vaikuttavuus suunnittelijan näkökulmasta

Kaavoitusprosessissa toteutetaan sekä lakisääteisiä että epävirallisia osallistumisen ja vuorovaikutuksen menettelyjä. Esimerkiksi epävirallisen vuorovaikutteisen ja osallistavan menettelyn avulla voidaan lisätä eri toimijoiden välistä luottamusta sekä vuorovaikutusta. Pitkäjänteisyys, tuttuus, avoimuus sekä yhteisten tavoitteiden laatiminen tukevat vuorovaikutuksen toimivuutta sekä eri toimijoiden välisen luottamuksen rakentumista. Kuntakaavoittajien puolella on noussut esille se, että vuorovaikutteisen suunnittelun tulisi olla myös strategisempaa suunnittelua, ei vain asema- ja yleiskaavoitusta.

Soudansaaren (2016) tutkimuksessa kävi ilmi, että kuntakaavoittajien puolella vuorovaikutteisen ja eri kohderyhmien osallistumisen suunnitteluun nähtiin tuovan lisäarvoa kuntatoimijoiden työhön. **Osallistumisen ja vuorovaikutteisen suunnittelun nähtiin helpottavan itse suunnittelutyötä, päätöksentekoa, parantavan alueidenkäytön suunnittelun avoimuutta sekä parantavan kaavojen laatua.** Henkilökohtaisen vuorovaikutuksen sekä osallistumisen nähtiin ehkäisevän konflikteja sekä valitusten laatimistarvetta. Muissa tutkimuksissa on huomattu, että vuorovaikutteinen ja osallistava suunnittelu edistää myös ympäristön viihtyisyyttä sekä terveydellisiä hyötyjä.

On huomattu, että keskeisten sidosryhmien osallistaminen liikennesuunnitteluun helpottaa suunnittelussa tehtävien ratkaisujen ja päätösten tekoa. Tämän lisäksi osallistaminen edistää keskeisten liikkumiseen liittyvien aiheiden tunnistamista ja niiden priorisointia. Huomioitavaa on, että esimerkiksi liikenne sekä tieverkosto vaikuttavat laajasti ihmisten elinympäristöön sekä siihen, kuinka ympäristö koetaan.

Suunnittelijoiden rooli korostuu siinä, että he ovat tärkeässä asemassa vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun käytänteiden ja menettelytapojen vakiinnuttamisessa osaksi suunnitteluorganisaatioiden menettelytapoja ja kulttuuria. Tämä koskee niin kuntakaavoittajia kuin liikennesuunnittelijoitakin. Menettelytavat ovat ne, mitkä määrittelevät toteutuvan vuorovaikutuksen sujuvuuden, aitouden sekä vaikuttavuuden. Huomioitavaa on, että useilla suunnittelijoilla ei välttämättä ole vahvaa otetta erilaisten vuorovaikutteisten ja osallistavien menetelmien hyödyntämisestä. Tällöin asiantuntijoille ja suunnittelijoille suunnattu menetelmiä käsittelevä lisäkoulutus on hyvä mahdollisuus.

Kaupunkisuunnittelun puolella suunnittelijat kannattavat vuorovaikutteista ja osallistavaa suunnittelua sekä vuorovaikutteista ja osallistavaa prosessia. Vuorovaikutteisen ja osallistavan

suunnittelun voi heidän mukaansa toteuttaa usealla eri tavalla; yhtä oikeaa toteutustapaa ei ole.

Osallistava ja vuorovaikutteinen suunnittelu voi olla haasteellista siitä syystä, ettei aina täysin tiedetä mitä sen kautta voidaan saavuttaa tai kuinka sen kautta saatuja tuloksia voidaan hyödyntää. Haastavuutta lisää myös se, että kohderyhmiltä voi puuttua kiinnostus suunnittelua kohtaan. Karttoja käytettäessä on huomioitava, että kartanlukutaito tai tilan hahmottaminen eivät ole itsestäänselvyksiä. Karttaa hyödynnettäessä voidaan laatia kohderyhmälle suunnattu kartta, jossa on huomioitu kartan selkeys ja sen luettavuus.

2.3 Suunnittelukulttuurien erilaisuus ja kehittyminen

Suunnittelukulttuurilla tarkoitetaan vallitsevien käytäntöjen ja ajattelutapojen kokonaisuutta suunnittelussa. Suunnittelukulttuurit vaihtelevat eri alueiden ja suunnittelijoiden välillä, mikä vaikuttaa esimerkiksi eri toimijoiden välillä toteutettavaan yhteistyöhön. Vallitseva suunnittelukulttuuri vaikuttaa myös uusien vuorovaikutteisten ja osallistavien menetelmien omaksumiseen ja hyödyntämiseen. **Huomioitavaa on, että suunnittelukulttuurit ovat muovautuneet ajan mittaan, jolloin niissä tapahtuva muutos on usein hidasta ja vaatii suunnittelukulttuurista riippuen oman aikansa.**

Vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun käytänteet ja tavat voivat vaihdella eri suunnittelutasojen välillä. Esimerkiksi Gentin kaupungissa Belgiassa osallistamisella on pitkät perinteet, mutta lähinnä yksityiskohtaisessa liikennesuunnittelussa. Yksityiskohtainen liikennesuunnittelu toteutetaan kuntia koskevan lainsäädännön mukaan kuuden vuoden periodeissa. Strategisen pitkän aikavälin liikennesuunnittelun osalta osallistamista on toteutettu vain vähän. Viime vuosina kaupunki on testannut yhdessä luomista eri taustoista tulevista henkilöistä muodostuvan ryhmän kanssa: ryhmä on ollut mukana ideoimassa miltä kaupunki voisi näyttää vuonna 2050, minkä lisäksi kaupungissa on testattu ryhmästä nousseita ideoita. Suomessa vuorovaikutus ja osallistuminen toteutetaan pääosin lainsäädännön, kuten vuonna 2000 päivitetyn Maankäyttö ja rakennuslain mukaan.

Bulgariassa sijaitsevassa kaupungissa Rusessa puolestaan strateginen ja yksityiskohtainen liikenteen suunnittelu ovat muuttuneet osallistavimmiksi aivan viime vuosina. Nykyisin kaupunki toteuttaa liikenteen teemoja koskevia keskustelutilaisuuksia sidosryhmien ja kansalaisten kanssa. Uusi teknologia sekä sosiaalinen media ovat myös kaupungin liikennesuunnittelulle tärkeitä, sillä niiden avulla voidaan kerätä palautetta kaupungin keskeisistä kehittämisen teemoista. **Rusessa on huomattu, että liikennesuunnittelussa toimivimpia osallistavia menetelmiä ovat keskustelutilaisuudet, paikalliset foorumit, online-kyselyt sekä kentällä toteutettavat kyselyt ja haastattelut.** Pyöreän pöydän keskustelut, muut keskustelut, sekä paikalliset foorumit ovat toimivia tapoja osallistaa asiantuntijoita. Kentällä toteutettavat kyselyt ja haastattelut ovat puolestaan hyviä tapoja tavoittaa vanhempaa väestöä. Online-kyselyt sekä mobiilisovellukset ovat hyviä menetelmiä tavoittaa nuorta väestöä.

Saksassa useassa kaupungissa, kuten myös muualla Euroopassa, on viime vuosikymmeninä ollut trendinä toteuttaa liikenne- ja kaupunkisuunnittelua entistä vuorovaikutteisemmin ja keskustelevalle kohderyhmien kanssa. Suunnittelukulttuurin muuttumisen taustalla on yleinen yhteiskunnallinen muutos, jossa kaivataan vahvempaa kansalaisten sitouttamista

prosesseihin. Taustalla on myös useiden suunnitelmien epäonnistuminen tai uudelleen suunnittelun tarve, johtuen suunnitelmien julkisesta vastustuksesta. Usean saksalaisen kaupungin päättäjät ovat havainneet, että suunnitelmat saadaan parhaiten laadittua hyväksytysti keskustelemaan ja osallistavan suunnitteluprosessin avulla. Suunnittelukulttuurin muuttumiseen on myös vaikuttanut suunnittelijoiden kasvanut tietous ja ymmärrys osallistavasta suunnittelusta. Munichissa suunnittelukulttuurin muuttumiseen on vaikuttanut myös useat projektit, joiden kautta osallistamisesta on opittu vähitellen useiden vuosien aikana.

Usein kansalaisia ja sidosryhmiä osallistetaan suunnitteluprosessiin siinä vaiheessa, kun suunnitteluehdotus on jo edennyt pitkälle, jolloin sen muokkaaminen ja uudelleen ohjaaminen on hankalaa. Tukholmassa on nähtävissä, että strategisessa suunnittelussa sekä kasvavassa määrin myös yksityiskohtaisessa suunnittelussa suunnittelijoita kannustetaan aikaiseen vuorovaikutukseen ja keskusteluun eri kohderyhmien kanssa. Kuinka vuorovaikutus ja osallistaminen toteutetaan sekä kuinka vahvasti instituutiot ja sidosryhmät ovat osana suunnittelua, vaihtelee tapauskohtaisesti. Tukholmassa ilman virallista osallistamiseen liittyvää päätöstä toteutettu osallistaminen on usein jäänyt vähäiseksi. **Toisin sanoen osallistamisella tulee olla virallinen status, ja sen taustalla tulee olla päätös, jotta keskeiset kohderyhmät otetaan mukaan suunnitteluprosessiin.**

Ruotsissa suunnittelukulttuureissa on yleisesti painotettu kommunikoinnin tärkeyttä. Viralliset kaavoitusprosessit sisältävät usean osallistamisvaiheen, mutta osallistamisvaiheiden tarkka lukumäärä sekä niiden toteutustapa vaihtelevat tapauskohtaisesti. Esimerkiksi Tukholmassa kaupungin hyödyntämiä menetelmiä ovat olleet yleisötilaisuudet, kyselyt, ulkoilmatapaamiset sekä verkkopalvelun hyödyntäminen. **Ruotsissa suunnittelussa toteutettava vuorovaikutus ja osallistaminen pohjautuvat lainsäädännölle, mutta esimerkiksi yleiskaavoituksen puolella toteutetaan myös paljon epävirallista osallistamista, jonka avulla pyritään saamaan ideoita asukkailta, luomaan viihtyisää ympäristöä sekä vahvistamaan alueidentiteettiä.**

Tukholmassa kaupungissa on ollut esillä aloite, jonka mukaan kaupungin toteutettaisiin kaupunginosittain vahvaa sidosryhmyötä sekä aineistoanalyysyjä hyödyntämällä. Kyseinen aloite on saanut vastarintaa, sillä osa kansalaisista epäilee sen aiheuttavan alueiden eriarvoistumista. Tukholman kaupunki kuitenkin korostaa osallistamisen olevan keskeistä alueiden eriytymisen ennaltaehkäisemiseksi.

Suunnittelussa toteutettava vuorovaikutus ja osallistaminen tulee kytkeä tiiviiksi osaksi suunnitteluprosessia, jolloin kyseessä eivät ole erilliset suunnittelu- ja osallistamisprosessit vaan yksi prosessi. Tämä edistää suunnittelukulttuurin muuttumista kohti avoimempaa ja vuorovaikutteisempaa suunnittelukulttuuria. Suunniteltavasta aiheesta riippuen suunnitteluprosessi ja sen vaiheet voivat vaihdella suuresti, kuten edempänä selvityksessä on visualisoitu belgialaisen kaupungin, Gentin (kysely-osiossa), sekä saksalaisen kaupungin, Dresdenin (verkkopalvelut-osiossa), kestävän kaupunkiliikunnan suunnitteluprosessit (SUMP= Sustainable Urban Mobility Plan) yksinkertaistettuina. Vuorovaikutussuunnittelijan tai fasilitaattorin avulla vuorovaikutusta ja osallistamista voidaan edistää sekä sujuvoittaa prosessin kulkua.

2.4 Suunnittelutasot

Tässä työssä liikennesuunnittelun tasot on jaettu kolmeen eri osioon: strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu sekä yksityiskohtainen suunnittelu. Näiden lisäksi työssä on tarkasteltu erikseen liikenneväylien kunnossapidon suunnittelua. Strateginen suunnittelu sisältää sekä maakunnan että kuntien strategisen liikennesuunnittelun. Siinä keskeistä on visioida tulevaa pitkällä aikavälillä, jolloin vuorovaikutuksessa keskeistä on vuoropuhelu, ideointi, monipuolisen tiedon hyödyntäminen sekä yhteisten tavoitteiden löytäminen ja niiden omistaminen.

Yleispiirteisessä suunnittelussa keskeisiä ovat tulevat toimenpiteet ja vastuualueet. Yksityiskohtainen suunnittelu sisältää tie- ja katusuunnittelun. Kunnossapidon suunnittelu on oma tasonsa, jossa vuorovaikutuksen ja osallistamisen avulla voidaan kerätä tietoa esimerkiksi vioista, jotka tulee korjata.

Suunnittelutasojen jaottelussa on huomioitu eri suunnitteluprosessien kulut sekä eri suunnittelutasojen lopputuotokset ja niiden sisältö. Lisäksi jaottelussa on otettu huomioon vuorovaikutuksen ja osallistamisen merkitykset kullakin tasolla.

2.5 Suunnittelun kohderyhmät

Tässä työssä kohderyhmät on jaoteltu oletettavien tietoteknisten taitojen, liikkumistarpeiden sekä muiden taustalla vaikuttavien seikkojen sekä aiemmissa tutkimuksissa käytettyjen jaotteluiden mukaan. **Kohderyhmiä on 12, jotka ovat asukkaat, lapset, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, eläkeläiset, liikuntarajoitteiset ja vammaiset, poliitikot, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yritykset sekä järjestöt.** Huomioitavaa on, että virkamiehet on eroteltu teknisen puolen virkamiehiin (mm. tekniset johtajat, liikennesuunnittelijat, katu- ja tiesuunnittelijat) sekä muiden alojen virkamiehiin (esimerkiksi sivistyspuolen ja pelastustoimen virkamiehet).

Selvitystä tehdessä esiin nousi pääkohderyhmien lisäksi kohderyhmiä, joilta on hankala saada tietoa. Näitä ovat henkilöt, jotka eivät ole aktiivisia internetissä, tai jotka eivät osallistu yleisötilaisuuksiin. Lisäksi hankalasti tavoitettaviksi kohderyhmiksi nousi esille pk-yritykset, pienten lasten vanhemmat, ikääntyneet, järjestöjen ja politiikan ulkopuolella olevat kuntalaiset, uusien kaavoitettavien alueiden tulevat käyttäjät ja asukkaat, tietyn väylän tai alueen aktiiviset käyttäjät, poliitikot sekä enemmistö (yleensä kohtuullisen pieni joukko on aktiivinen). Katkerat kuntalaiset, NIMBY (Not In My Backyard) -henkilöt sekä väärän tiedon levittäjät nousivat esiin ryhminä, joiden kanssa vuorovaikutus voi olla haasteellista. Lisäksi pelastustoimi mainittiin sellaisena hallintokuntana, jonka kanssa yhteistyötä voitaisiin lisätä.

Tässä selvityksessä menetelmien kuvauksissa on esitetty menetelmän mahdolliset kohderyhmät. **On kuitenkin huomioitava, että kohderyhmiä ei voida yleistää, vaan myös niiden sisällä on suurta vaihtelua.** Tässä selvityksessä mainittujen menetelmiä hyödyntämällä ja soveltamalla voidaan muodostaa juuri tiettyyn tilanteeseen sopiva tapa toteuttaa vuorovaikutusta ja osallistamista kulloisellekin kohderyhmälle.

3 Vuorovaikutusmenetelmät

3.1 Paljon käytetyt menetelmät

3.1.1 Työryhmät ja kokoukset

Useasti työryhmän perustaminen nousee esimerkiksi suunnitelmista tai strategioista, jolloin työryhmän perustaminen on yksi suunnitelman tai strategian toimenpiteistä. Työryhmän perustaminen voi nousta myös tavoitteista, jolloin johtavassa asemassa oleva henkilö määrää työryhmän perustettavaksi. Usein työryhmät toimivat ohjausryhmän alaisina. Joidenkin työryhmien taustalla on esimerkiksi kunnan virkamiesten päätös työryhmän perustamisesta. Työryhmät koostuvat henkilöistä, joiden on määriteltävä olevan osa kyseisen työryhmän kokoonpanoa.

Työryhmistä puhuttaessa huomioitavaa siis onkin, että niiden taustalla on aina päätös, jossa työryhmä päätetään perustaa ja jossa sille annetaan tietyt valtuudet asioiden hoitamiseen ja eteenpäin viemiseen. Työryhmien tehtävänä on heille määriteltujen asioiden työstäminen niin, että se on yhdenmukainen työryhmälle asetettujen tavoitteiden kanssa. Työryhmän puheenjohtajan tulisi olla sellainen henkilö, joka on yhteydessä korkeampaan johtoon.

Työryhmien toimintaan kuuluu kokoukset. Yleisesti ottaen kokoukset voidaan järjestää tarpeen mukaan kutsumalla niihin kertaluontoisesti henkilöitä tai sitten tiettyjen henkilöiden muodostaman työryhmän kokouksina. Työryhmien tapaamiset ja kokoukset voivat olla joko säännöllisiä tai epäsäännöllisiä. **Kokousten rakenne voi vaihdella tai olla rakennettu tietyn kaavan mukaan. Työryhmien ja kokousten tavoite voi olla tiedon kerääminen, jakaminen tai jalostaminen, toimenpiteiden suunnittelu, asenteisiin vaikuttaminen sekä yhteiseen työhön sitoutuminen.**

Työryhmien ja kokousten kohdalla huomioitavaa on osallistuvien henkilöiden asiaankuuluva asiantuntemus sekä vastuu. Työryhmien ja kokousten käytäntöjen tulee olla selkeät, jolloin jokainen osallistuja tietää oman roolinsa sekä kuinka edetä. Keskeistä on aito keskustelu ja vuorovaikutus, mikä luo luottamusta sekä keskinäistä ymmärrystä. Työryhmiin ja kokouksiin voidaan myös valita fasilitaattori, jonka tehtävänä on sujuvoittaa toimintaa ja kokousten kulkua.

Yksi tapa työryhmän toiminnan järjestämiseksi on valita työryhmään eri sektoreita edustavat jäsenet, jotka tuovat oman sektorinsa aiheita käsiteltäviksi työryhmän tapaamisiin. Silloin eri sektoreiden edustajat voivat yhteisistä asioista keskustelemalla löytää yhdessä uusia ratkaisuja esille nouseviin ongelmiin. Työryhmän toimintaa selkeyttäviä asioita voivat olla esimerkiksi tapaamisten säännöllinen ajoittuminen ja pituus, pysyvä asialista sekä yksi koollekutsuja, joka vastaa myös muusta vuorovaikutuksesta, esimerkiksi tempauksia järjestettäessä on yhteydessä eri tahoihin. Kokoukset voidaan järjestää myös niin, että kussakin kokouksessa asioita käsitellään aina tietyistä näkökulmasta.

Esimerkki työryhmätoiminnasta on Naantalın liikenneturvallisuustyöryhmä, jonka Naantalın kaupunginjohtaja nimesi muodostettavaksi vuonna 1999. Kaupunginjohtaja nimesi liikenneturvallisuustyöryhmän sekä hallintokunnat, ja hallintokunnat nimesivät sitten jäsenet ryhmään. Työryhmän puheenjohtajana toimii Naantalın kaupungin yhdyskuntatekniikan päällikkö.

Naantalin kaupungin suunnitteluinsinööri toimii työryhmän sihteerinä, koollekutsujana, virallisena viestijänä sekä tempausten koordinoijana. **Työryhmä koostuu eri sektoreiden hallintokuntien edustajista, jotka ovat yhteydessä sektorinsa tahoihin ja tuovat heiltä nousevia liikenneturvallisuuteen liittyviä aiheita työryhmään käsiteltäviksi.** Työryhmän toiminta on säännöllistä: se kokoontuu neljä kertaa vuodessa, kokouksissa käytävä asialista on pysyvä sekä tempauksia järjestetään säännöllisesti. Jokaiselle eri sektorin edustajalle on varattu oma osionsa asialistalta. Kyseisen työryhmän toiminnassa huomioitavaa on myös työryhmän seuraavan vuoden toimintasuunnitelman laatiminen, sillä työryhmä laatii vuoden viimeisessä kokouksessa tulevan vuoden toimintasuunnitelman, jossa jokaiselle kokoukselle valitaan teema.

Työryhmän toimintaa ei varsinaisesti valvota, mutta sen toimintaan vaikuttaa kaupungin vuosittaisen talousarvion laadinnan yhteydessä asetetut liikenneturvallisuuden tavoitteet. Työryhmä asettaa tarkemmat tavoitteet seuraavalle vuodelle itse. **Kaupungin johto myöntää työryhmälle vuosittaisen määrärahan liikenneturvallisuuden edistämiseen.**

Työryhmällä ei ole virallista asemaa kaupungin organisaatiossa, jolloin päätökset toteutettavista toimenpiteistä tekee aina viranhaltija, esimerkiksi katujen kunnossapitoon liittyen toimenpiteiden päätökset tekee kadunpitäjä. Tämän jälkeen toimenpiteet viedään hallintosäännön mukaisesti tiedoksi tekniseen lautakuntaan. Liikenneturvallisuustyöryhmä toimii kuitenkin päätöksenteon tukena, sillä useat ehdotukset valmistellaan yhdessä työryhmässä.

Naantalin liikenneturvallisuustyöryhmän toiminnan tunnettavuus sekä jatkuvuus on vaikuttanut siihen, että työryhmästä on muodostunut hyvin toimiva väylä asioiden käsittelyyn. Työryhmän koollekutsuja saa usein yhteydenottoja ja palautteita asukkailta, etenkin tempausten yhteydessä sekä niiden jälkeen. Työryhmän toiminnalla on vaikuttavuutta, sillä kansalaisille voi mainita, että heidän kertomiaan liikenneturvallisuuteen liittyviä aiheita käsitellään työryhmässä.

Esimerkki	Naantalin liikenneturvallisuustyöryhmä , lisätietoja: Nina Vartiainen, Naantalin kaupunki.
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yritykset, järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki (strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu, kunnossapidon suunnittelu).
Plussat	Työryhmätoiminnan mahdollinen jatkuvuus, keskustelu ja päätösten tekeminen yhdessä, kokoukset voivat olla formaaleja tai epäformaaleja.
Miinukset	Aikataulujen yhteensovittaminen, työryhmätoiminta vaatii yhteistä tahtoa työskennellä.

Taulukko 1: Työryhmiin liittyvä koontitaulukko.

3.1.2 Foorumit

Foorumit ovat tilaisuuksia, joihin kutsutaan kokouksia laajempi osallistujajoukko. Foorumit voidaan toteuttaa yleisöfoorumeina tarpeen mukaan tai säännöllisin väliajoin. Säännöllisellä foorumilla tarkoitetaan esimerkiksi vuosittain järjestettävää kumppanuusfoorumia. Foorumit ovat usein puolipäiväisiä tai päivän mittaisia, ja ne koostuvat useista puheenvuoroista sekä keskusteluosuuksista. Tilaisuudessa toimii usein puheenjohtaja, joka vie tilaisuutta eteenpäin

ja kutsuu puhujat vuorollaan. **Tilasta riippuen puhuja voi seisoa yleisön edessä, seassa tai takana.** Esimerkiksi Turussa sijaitsevan ICT-talon Potkuri-tila on tilana hyvin erilainen kuin esimerkiksi yliopiston luentosali, eli tilan valintaan tulee kiinnittää huomiota (kuva 2).

Kuva 2: ICT-talolla järjestetyn Turku Future Forum - Fiksu liikkuminen -foorumitilaisuuden alussa oli lyhyitä puheenvuoroja, joiden jälkeen toteutettiin työpajatyöskentelyä. Tilassa oli useita korkeampia pöytiä, sohvia sekä muita istuimia. Osa puhujista toteutti esityksensä valkokankaan edessä ja toiset puolestaan tilan keskivaiheilla foorumin osallistujien läheisyydessä. (Lähde: Heidi Lusenius, 2016)

Foorumin tavoitteena voi olla tiedon välittäminen, tiedon jalostaminen ja keskustelu, toimijoiden välisen vuorovaikutuksen lisääminen sekä yhteisten toimenpiteiden suunnittelu. Lyhyiden puheenvuorojen ja tietoiskujen avulla voidaan herättää keskustelua.

Aiheesta ja tavoitteesta riippuen foorumi voidaan järjestää usean päivän mittaisena foorumisarjana, jolloin eri päivien foorumit käsittelevät eri teemoja ja niihin kutsutaan eri osallistujajoukko. Foorumeihin voidaan sisällyttää työpajoja, joissa eri taustoista tulevat henkilöt ideoivat yhdessä aihepiireihin liittyen. Työpajatyöskentelyssä osallistujat hyödyntävät esimerkiksi puheenvuorojen kautta saatua tietoa, sekä myös omaa kokemusperäistä tietoa. Liikkumiseen liittyen osallistujia voidaan pyytää kuvailemaan työmatkaansa sekä pohtimaan, mitkä tekijät helpottaisivat heidän työmatkansa kulkemista.

Esimerkkinä on Varsinais-Suomen Liikennestrategia-foorumi, joka järjestettiin perjantaina 18.11.2016 Logomolla. Kolme tuntia kestäneen tilaisuuden aikataulu lähetettiin osallistujille ennakkoon. **Foorumissa käsiteltiin useita eri aihepiirejä puheenvuorojen ja keskustelun**

kautta. Huomioitavaa on, että keskustelulle oli varattu selkeästi aikaa myös kutsun mukana lähetetyssä aikataulussa, jolloin myös kutsutut tiesivät foorumin luonteen ennakkoon. Lyhyiden puheenvuorojen jälkeen kysymyksille ja puheenvuoroille oli varattu hyvin aikaa. Tilaisuuden vetäjä toimi enemmän tilaisuuden eteenpäin viejänä ja yhteenvetojen tekijänä, kuin asioiden kertojana ja kysymyksiin vastaajana.

Yleisesti kumppanuusfoorumit kutsutaan koolle tarpeen mukaan. Liikennestrategia-foorumi on maakuntastrategian mukainen käytäntö, jolla toteutetaan strategian mukaisesti kumppanuutta ja asioiden eteenpäin viemistä yhdessä. Foorumissa nousi esille ajatus liikennestrategiaseurannasta, jonka yhtenä mahdollisena toteutustapana olisi noin kaksi kertaa vuodessa kokoontuva ohjausryhmä sekä tarpeen mukaan järjestettävä (esimerkiksi vuotuinen tai joka toinen vuosi) foorumi.

Esimerkki	Liikennestrategia-foorumi , Mari Sinn, Varsinais-Suomen liitto.
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, opiskelijat, poliitikot, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yritykset, järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki, mutta pääosin strateginen sekä yleispiirteinen suunnittelu.
Plussat	Monipuolinen toteuttaa, lyhyiden puheenvuorojen ansiosta yleisö hyvin mukana, sopii hyvin ideointiin ja tiedon jakamiseen.
Miinukset	Kaikki kutsutut eivät aina saavu paikalle.

Taulukko 2: Foorumeihin liittyvä koontitaulukko.

3.1.3 Yleisötilaisuudet

Yleisötilaisuus on avoin tilaisuus, jonka järjestäjinä toimivat perinteisesti kunnat, julkiset toimielimet tai kansalaisjärjestöt. **Yleisötilaisuus voi olla luonteeltaan enemmän keskustelutilaisuuden kaltainen tai toimia tiedotustilaisuutena.** Yleisötilaisuuksista ilmoitetaan useassa eri lähteessä, eli tilaisuuksiin ei pääsääntöisesti lähetetä erillistä kutsua. Tilaisuuden osallistujamäärää rajoittaa tapahtumapaikan tila. Huomioitavaa on, että yleisötilaisuuteen osallistuu yleensä sellaiset henkilöt, joita aihe kiinnostaa. Yleisötilaisuuksissa osallistujat voivat esittää kysymyksiä ja kommentteja käsiteltävästä asiasta. Kaavoituksen puolella vuorovaikutteisiin menetelmiin liittyen on huomattu, että kaavoitusprosessissa on tarpeellista järjestää yksi yleisötilaisuus.

Useissa prosesseissa kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen toteutetaan yleisötilaisuuden tai -tilaisuuksien avulla. Yleisötilaisuuden tarkoituksena on silloin lisätä yhteisön osallistumista prosessiin sekä tiedonvaihto. Yleisötilaisuuden tavoite onkin usein tiedon jakaminen, tiedon jalostaminen, asenteisiin vaikuttaminen sekä sitoutuneisuuden lisääminen.

Yleisötilaisuuksia järjestettäessä on huomioitava sen ajankohta (prosessin alussa vai lopussa), tila sekä tilaisuudesta tiedottaminen. Tilaisuudesta viestiminen etukäteen on tärkeää laajan osallistujajoukon saamiseksi paikalle. **Yleisötilaisuudet voidaan järjestää hyvinkin erilaisissa tiloissa, sillä tilaisuuksiin vaikuttaa paljon missä ne pidetään (tila ja tilan tunnelma) sekä niiden saavutettavuus.** Yleisötilaisuuden paikka tulee valita kohderyhmän mukaan: esimerkiksi elokuvateatteri on hyvin erilainen paikka kaupungintaloon verrattuna. Teknologia mahdollistaa yleisötilaisuuteen osallistumisen myös etäyhteyden avulla.

Osallistuminen ja vuorovaikutus ovat usein vähäisiä yleisötilaisuudessa. **Jatkossa yleisötilaisuuksia voitaisiin kehittää enemmän osallistaviksi ja interaktiivisiksi. Tähän liittyen tilaisuudessa voidaan hyödyntää mobiilisovelluksia tai internetin mobiilisivuja: tullessaan tilaisuuteen osallistuja avaa sovelluksen tai internetsivun ja osallistuu tilaisuudessa esitettyihin kysymyksiin sen välityksellä.** Voidaan esimerkiksi kysyä millä kulkumuodoilla ihmiset saapuivat tilaisuuteen, tai kysyä mielipidettä käsiteltävästä asiasta. Tällöin yleisöltä voidaan kysyä mielipiteitä nopeasti ja tehokkaasti. Huomioitavaa on, että sovelluksen tai internetsivuston käytön tulee olla sujuvaa.

Esimerkkinä on Porissa Karjarannan kehittämiseen liittyvä kesäkuussa 2012 järjestetty yleisötilaisuus, joka oli osa SURE-hanketta. Yleisötilaisuudessa keskeistä oli se, että puheenvuoroista merkittävä osuus koostui hankkeeseen osallistuneiden tukiryhmänjäsenten näkemyksistä, mikä koettiin hyväksi. Tukiryhmässä mukana oli sekä yrityksiä että julkisen puolen edustajia, kuten kaupungin kaupunkisuunnittelu, työllisyysyksikkö, Satakunnan poliisilaitos sekä päivähoido ja varhaiskasvatus. Tukiryhmällä ei ollut päätösvaltaa, minkä lisäksi se oli puoluepoliittisista voimasuhteista riippumaton yhteistyöelin. Puheenvuorojen lisäksi yleisötilaisuudessa toteutettiin pienryhmätyöskentelyä. Tukiryhmä muodostettiin SURE-hankkeen Porissa toteutettavaa työosuutta varten.

Toisena esimerkkinä on ranskalaisen Toulousen kaupungin uuden pysäköintilinjauksen määrittelyn ja käyttöönoton prosessi, johon liittyen kaupunki järjesti 16 asukkaille ja alueilla toimiville kauppiaille kohdennettua yleisö- ja asukastilaisuutta. Tilaisuudet järjestettiin heinäkuusta 2005 aina vuoden 2007 marraskuun välisenä aikana. Tilaisuudet järjestettiin alueittain sitä mukaan, missä uusi pysäköintisuunnitelma otettiin käyttöön. Tilaisuuksissa osallistujille selitettiin pysäköintisuunnitelman keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä sen odotetut hyödyt alueen asukkaille. Tällä tavalla pyrittiin lisäämään asukkaiden ja alueen toimijoiden ymmärrystä linjauksista ja niiden tuomista hyödyistä.

Pääosa tilaisuuksista järjestettiin kohdentamalla ne tiettyä aluetta koskeviksi, mutta osaan tilaisuuksista kutsuttiin myös laajempi osallistujajoukko. Ennen tilaisuutta jokaiselle tilaisuudessa käsiteltävän alueen asukkaalle lähetettiin alueen hallinnon allekirjoittama kutsukirje sekä alueen tilaisuuden järjestävän tahon laatima esite. Kansalaisten osallistamisen tavoitteena oli korostaa käyttäjien linjausten käyttöönotosta nousevien näkökulmien huomioiminen, viestiä laajalle yleisölle poliittisista ja teknisistä ratkaisuista sekä esitellä tietoisuuden lisäämiseen tähtäävä kampanja. Tilaisuuksien lisäksi Toulousen kaupunki toteutti kaksi asukastytyvyyttä mittaavaa kyselyä: ensimmäisen muutama kuukausi sen jälkeen, kun pysäköintilinjaus otettiin ensimmäisellä alueella käyttöön, ja toisen kyselyn, noin kaksi vuotta myöhemmin, tavoitteena ymmärtää entistä paremmin asukkaiden ja vastaajien pysäköintiin liittyvät toiveet.

Esimerkki	Pori URBACT II SURE -hankkeen yleisötilaisuus Karjarannan kehittämisestä kesäkuussa 2012. Lisätietoja: < https://www.pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/kaupunkisuunnittelu/sure/yleisotilaisuudet/68F6wBOtt/SURE_ytilaisuus_110612_julA4.pdf > Toulousen kaupungin yleisötilaisuudet, lisätietoja: < http://www.civitas.eu/sites/default/files/civitas20mobilis20final20public20participati on20and20awareness20raising20report.pdf >
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, yritykset, järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu.
Plussat	Tiedottaa kansalaisia, saada kommentteja, mahdollisesti parantaa päätöksentekoa, lisätä eri kohderyhmien välistä vuorovaikutusta. Helppo järjestää.
Miinukset	Osallistuminen ja vuorovaikutus voi olla vähäistä riippuen tilaisuuden rakenteesta ja sisällöstä. Yleensä järjestetään prosessin loppuvaiheessa, jolloin sisältöön vaikuttamisen mahdollisuus pienä. Paikalle tulee usein pieni joukko ihmisiä, jolloin tavoitetaan vain tietty joukko.

Taulukko 3: Yleisötilaisuuksiin liittyvä koontitaulukko.

3.1.4 Kysely

Kysely on yleinen tapa osallistaa eri kohderyhmiä. Kyselyt toteutetaan joko paperisina, sähköisinä tai puhelimitse. Kysely voidaan toteuttaa joko otannan avulla (jolloin tulokset ovat yleistettävissä otannan perusjoukkona käytettyyn väestöön esimerkiksi suomalaisiin) tai sitten satunnaisotannalla (jolloin kyseessä on satunnainen otos, eikä tieto ole laajennettavissa tiettyä aluetta koskevaan yleiseksi mielipiteeksi).

Kyselyä laadittaessa on tärkeä miettiä kyselyn tavoitteet. **Kyselyn tavoitteena voi olla esimerkiksi tarkan tutkimustiedon saaminen suunnittelua ja liikennemalleja ja -strategioiden pohjaksi, melko luotettavan tiedon saaminen seudun tilasta, tai suuntaa-antavan tiedon saaminen keskustelun herättäjäksi ja käynnistäjäksi.** Usein kyselyjen avulla jaetaan tietoa tai kerätään tietoa esimerkiksi asenteista ja käyttäytymisestä. Tiedon keräämisen lisäksi kyselyn avulla voidaan jakaa tietoa, jalostaa tietoa eteenpäin, vaikuttaa ihmisten asenteisiin sekä sitouttaa heitä. Yleisesti ottaen kyselyt ovat luonteeltaan konsultoivia, jolloin niiden avulla pyritään saamaan palautetta esimerkiksi eri vaihtoehdoista. **Kysely toimii hyvin etenkin suunnitteluprosessin alkuvaiheessa, jolloin hahmotellaan lähtökohtia sekä kehitettäviä skenaarioita.**

Kyselyn laatijan tulee valita kyselyn toteutusmuoto (paperisena, sähköisenä vai puhelimitse) kohderyhmän mukaan. Kyselyä laadittaessa on kiinnitettävä huomiota kyselyn rakenteeseen ja kysymysten yhdenvertaiseen asetteluun. Taustoittavia kysymyksiä voidaan sijoittaa sekä kyselyn alkuun ja mahdollisesti myös kyselyn loppuun. Kohderyhmästä riippuen tulee miettiä kysymysten rakenne ja kysymysten jaottelu. Esimerkiksi Likert-asteikolliset kysymykset ovat melko nopeita vastata, sillä niissä on valmiit vaihtoehdot, kun taas avoimiin kysymyksiin vastaajan tulee itse kirjoittaa. Kuitenkin yksi keskeisimmistä asioista kyselyä laadittaessa on kysymysten selkeys.

Kyselyjen osalta huomioitavaa on, että kysely voidaan toteuttaa jonkun toisen tahon avustuksella. Silloin eri kohderyhmien vastaaminen on todennäköisemmin suurempaa. Kyselyn voi esimerkiksi toteuttaa osana yhdistyksien tilaisuuksia, kuten osana senioreiden tilaisuutta.

Esimerkkinä on Liikenneviraston tekemä valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus, joka on kolmena edellisenä vuotena toteutettu puhelinhaastatteluina, mutta vuoden 2016 tutkimusmenetelminä olivat puhelinhaastattelut, verkkokysely sekä postikysely. Liikenneviraston henkilöliikennetutkimuksen tavoitteena on saada yleiskuva suomalaisesta liikkumisesta, liikkumisen taustoista sekä henkilöliikennematkojen väestöryhmittäisistä, alueellisia ja ajallisista vaihteluista. Kyselyssä saatua tietoa käytetään apuna esimerkiksi liikkumismahdollisuuksien ja liikenneturvallisuuden parantamiseen. Esimerkissä huomioitavaa on, että yleisesti ottaen kyselyssä hyödynnetyt menetelmät tukevat toisiaan, ja esimerkiksi puhelinhaastatteluin kerättyä aineistoa voidaan täydentää internet-kyselyllä.

Toinen esimerkki on belgialaisen kaupungin Gentin kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelman (SUMP= Sustainable Urban Mobility Plan) prosessi (kuva 3), jossa hyödynnettiin kolmea kohderyhmien sitouttamismuotoa. **Suunnitteluprosessissa järjestettiin julkisia yleisötilaisuuksia, joissa keskusteltiin kansalaisten kanssa jo laaditusta suunnitelmaluonnoksesta. Tilaisuuksissa toimi fasilitaattori, jonka tehtävänä oli sujuvoittaa tilaisuuden kulkua.** Yleisötilaisuuksien jälkeen järjestettiin laaja sidosryhmien konsultaatiokierros, johon sisältyi erillisiä tapaamisia eri kohderyhmien kanssa, kuten kansalaisjärjestöjen, liikenneyritysten, kiinteistönvälittäjien sekä vähemmistöryhmien kanssa. Sidosryhmätyöskentelyn rinnalla toteutettiin kuukauden mittainen avoin kysely, jonka kautta kaikki kansalaiset ja organisaatiot pystyivät antamaan kommentteja, esittämään kysymyksiä tai valituksia suunnitelmaluonnokseen ja kestävään kaupunkiliikkumiseen liittyen. Tämä oli yksi intensiivisimmistä osallistavista prosesseista, mitä Gentin liikennesuunnittelussa on tehty. Yhdistämällä kolme osallistavaa menetelmää osaksi suunnitteluprosessia suunnittelutiimin oli mahdollista tavoittaa useita kohderyhmiä laaja-alaisesti sekä vahvistaa liikennesuunnittelun ja sen mittariston julkista hyväksyntää.

Kuva 3: Gentin kestävän kaupunkiliikenteen suunnittelussa hyödynnettiin kolmea osallistavaa ja vuorovaikutteista menetelmää. (Lähde: Lindenau & Böhler-Baedeker, 2016)

Esimerkki	Liikenneviraston valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus. Lisätietoja: http://www.liikennevirasto.fi/tilastot/henkiloliikennetutkimus/henkiloliikennetutkimus-2016#.WG4nYIVOJaQ Gentin kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelma. Lisätietoja, s. 27: http://www.ubc-sustainable.net/sites/www.ubc-environment.net/files/publications/sump-manual_participation_en.pdf
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, lapset, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, eläkeläiset, vammaiset ja liikuntarajoitteiset, yritykset, järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki (strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu, kunnossapidon suunnittelu).
Plussat	Menetelmä usealle tuttu, voidaan toteuttaa paperisena tai sähköisenä. Kyselyn laatimiseen ja saatujen vastausten analysointiin liittyen on paljon tietoa saatavilla.
Minukset	Kyselyn laadinta, toteutus sekä analysointi vaativat resursseja. Huomiona, että tulee suunnitella ja toteuttaa huolella.

Taulukko 4: Kyselyihin liittyvä koontitaulukko.

3.1.5 Työpajat

Työpaja on työskentelytapa, jossa ihmiset kokoontuvat työskentelemään jonkun tietyn aiheen tai teeman pariin. Työpajan kautta kansalaiset ja sidosryhmät kytketään vahvemmin osaksi suunnitteluprosessia esimerkiksi järjestämällä prosessin alusta alkaen useita työpajatilaisuuksia. Sitä kautta kansalaisten ja sidosryhmien ajatukset ja huolet voidaan ottaa paremmin huomioon. Työpajojen työskentely voidaan toteuttaa monipuolisesti tilanteesta, aiheesta, ihmisistä sekä tavoitteista riippuen. Osallistujajoukko voidaan kutsua usealla tavalla, esimerkiksi julkaisemalla kutsu paikallislehdessä.

Työpajan keskeisenä tavoitteena voi olla molemminpuolinen vuorovaikutus, tiedon tuottaminen, tiedon jakaminen sekä sen jalostaminen, asenteisiin vaikuttaminen sekä sitouttaminen. Työpajojen avulla voidaan myös lisätä vuoropuhelua eri kohderyhmien välillä. Työpajojen avulla voidaan suunnitella ja ideoida yhdessä suunnitteluprosessin eri vaiheissa. Työpajat voivat sisältää mm. karttatyöskentelyä (kuva 4). **Työpajojen tulokset voidaan tilanteen mukaan jakaa verkkopalvelussa tai muussa sellaisessa ympäristössä, jossa työpajan tuloksia on mahdollista kommentoida ja työstää eteenpäin.**

Kuva 4: Työpajoja voidaan hyödyntää esimerkiksi lasten ja nuorten osallistamiseen. Tässä työpajassa Maskun Seikelän alakoululaiset merkitsivät kartalle vaarallisia ja mukavia paikkoja koulutiensä varrelta. (Lähde: Marja Tommola, Valonia, 2016)

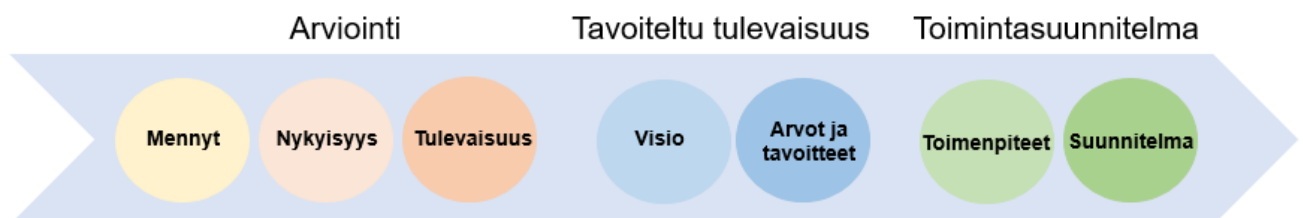
Asioita, joita työpajojen järjestämisessä tulee huomioida ovat suunnitteluprosessin vaihe sekä mitä työpajalta halutaan, keitä työpajoihin kutsutaan, missä työpaja pidetään sekä mitä työpaja sisältää. Työpajan tulee edetä loogisesti ja tarpeeksi tiiviisti. Yksi toteutustapa on jakaa työpajan osallistajat pienempiin ryhmiin keskustelemaan käsiteltävästä aiheesta tai teemasta.

Kyseinen työskentelymuoto on nimeltään Learning cafe, jossa työpajan isompi osallistujamäärä voidaan jakaa pienempiin ryhmiin pohtimaan ja tuottamaan uutta. Myös osallistujien tietopohja tule huomioida jakamalla osallistujille materiaali jo ennen työpajaa tai järjestämällä lyhyitä puheenvuoroja työpajojen alkuun. Näin voidaan varmistaa osallistujien yhtenevä tietopohja.

Esimerkkinä on monikeskuksista kestävästä kaupunkiliikennettä käsittelevät tapaukset, joita Kocak et al. (2014) ovat artikkelissaan käsitelleet. Artikkelissa on käsitelty kuuden eurooppalaisen kaupungin kokemuksia, ja niiden pohjalta muotoiltu uusi monikeskuksisen alueen liikenteen suunnitteluun sopiva osallistavan suunnittelun lähestymistapa.

Kyseessä on työpajamenetelmä, jossa osalliset osallistuvat suunnitteluun perinteistä työpajatyöskentelyä vahvemmin, jolloin kyseessä on yhteistyömenetelmä. Kyseessä on *Future Search* -työpaja, jossa pyritään yhdessä luomaan jaettu pohja ja ymmärrys, sekä visio tulevaisuudesta. Työpaja toteutetaan tiiviinä kolmen päivän mittaisena tilaisuutena, jonne kutsutaan kaikki keskeiset sidosryhmät, kuten päättäjät, suunnittelijat, asukkaat, tutkijat sekä muut, joihin kyseinen aihe vaikuttaa. Osallistujia kutsutaan noin 60–80 henkilöä, mutta minimissään 30–40 henkilöä. Työpajoissa on mukana fasilitaattoreita, jotka ohjeistavat työpajan kulkua.

Työpajat on jaoteltu selkeästi seitsemään eri osioon (kuva 5), jotka käsittelevät järjestyksessä mennyttä, nykyisyyttä sekä tulevaisuuden trendejä ja toimia. Intensiivisen työskentelyn ja keskustelun kautta voidaan rakentaa jaettu pohja ja ymmärrys suunnittelulle, jossa kaikkien mielipiteet on huomioitu. Heti tämän jälkeen aloitetaan yhteisten toimenpiteiden sekä toimintasuunnitelman laatiminen. Työpajan lopussa on laadittu toimintasuunnitelma sekä asetettu laaditut toimenpiteet järjestykseen sen mukaan, miten keskeisiä ne ovat halutun tulevaisuuden kannalta.

Kuva 5: *Future Search* -työpaja on jaettu seitsemään osioon, joista kolme ensimmäistä keskittyy menneen, nykyisyyden ja tulevan arviointiin ja hahmottamiseen, seuraavat kaksi tavoitellun tulevaisuudenvision ja keskeisten arvojen, tavoitteiden ja välitavoitteiden määrittelyyn, ja kaksi viimeistä toimenpiteiden sekä toimintasuunnitelman laatimiseen. (Lähde: Heidi Lusenius, mukaelma Adell, E., C. Ljungberg, N. Kocak & C. Ljungberg 2014 kaaviosta, 2016)

Esimerkki	Future Search (FS) - tulevaisuuden visioimisen työpaja , lisätietoja, sivu 330: < http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352146514003081 > Lisätietoja menetelmästä: < http://www.futuresearch.net/ >
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Kaikki (asukkaat, lapset, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, eläkeläiset, vammaiset ja liikuntarajoitteiset, poliitikot, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yritykset, järjestöt).
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki (strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu, kunnossapidon suunnittelu).
Plussat	Monipuolisuus, voidaan toteuttaa pienissä ryhmissä tai isommissa ryhmissä. Voidaan toteuttaa luovasti ja sisällyttää työpajaan esimerkiksi tulevaisuuden visualisointia tai yksityiskohtaisempaa kartoilla esitettävien alueiden käytön suunnittelua.
Miinukset	Vain tietty osallistujajoukko, vie resursseja.

Taulukko 5: Työpajoihin liittyvä koontitaulukko.

3.1.6 Tempaukset ja kampanjat

Tempauksilla ja kampanjoilla tarkoitetaan sellaisia tapahtumia, joilla pyritään tavoittamaan sekä aktivoimaan ihmisiä tiettyyn teemaan liittyen. Tempaukset ja kampanjat on usein suunnattu tietyille kohderyhmälle, kuten kansalaisille. Tempaukset ja kampanjat kestävät tietyn ajan, esimerkiksi tempaukset voivat olla kaksipäiväisiä tapahtumia ja kampanjat puolestaan voivat kestää useita kuukausia.

Tempauksien avulla voidaan jakaa tietoa, vaikuttaa ajatusmalleihin sekä sitouttaa ihmisiä. Usein tempaukset ja kampanjat ovat interaktiivisia, jolloin niihin osallistuvilla on aktiivinen rooli. Tempausten ja kampanjoiden avulla voidaan käsiteltävä aihe, kuten kestävät liikkumismuodot, tuoda näkyväksi suurelle yleisölle. Tämä on osa liikkumisen ohjauksen työtä.

Tempauksissa ja kampanjoissa huomioitavaa on niistä viestiminen ja niiden markkinointi. Niiden onnistumista edesauttaa se, että tempauksen tai kampanjan järjestäjät ovat yhteydessä kohderyhmien edustajiin, esimerkiksi eläkeläisten tapauksessa eläkeläisten yhdistykseen. Huomioitavaa on, että tempaukset voidaan toteuttaa myös jonkun tapahtuman yhteydessä. Jos esimerkiksi halutaan tavoittaa nuoria, voidaan heille järjestää tempaus osana musiikkitapahtumaa, jossa suuri joukko nuoria on jo liikkeellä.

Esimerkkinä tempauksesta on Naantalin liikenneturvallisuuustyöryhmän järjestämät tempaukset. Joka toinen vuosi 8–9-luokkalaisille sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssilaisille järjestetään kaksipäiväinen tempaus, jota järjestämässä ovat useat eri tahot, esimerkiksi Naantalin kaupungin ympäristövirasto, poliisi ja Liikenneturva sekä Varsinais-Suomen ELY-keskus sekä kouluterveydenhuolto. Kyseinen tempaus on järjestetty jo kolme kertaa. Tänä keväänä 2017 järjestetään seuraava tempaus. Tempaus koostuu rasteista, joista osa on toiminnallisia ja osa luentotyyppisiä. Kyseinen tapa toteuttaa tempaus eri rastityyppien avulla on koettu toimivaksi. Naantalin liikenneturvallisuuustyöryhmä on järjestänyt tempauksia myös eläkeläisille sekä päiväkoteihin. Päiväkoteihin suunnatussa tempauksessa aurauskaluston kuljettajat juttelivat lapsille mm. kuinka vaarallista on piiloutua lumikasaan, kun aura-auto on tulossa. Lapset pääsivät myös käymään työkoneissa sisällä, millä koitettiin havainnollistaa lapsille huonoa näkyvyyttä hytistä (kuva 6).

Kuva 6: Päiväkotilaiset tutustuivat auraskalustoon Naantalissa. (Lähde: Nina Vartiainen)

Helsingin seudun liikenne toteutti marraskuussa 2016 jo kolmannen kerran Matkakortti-kampanjan. Marraskuussa toteutetussa kampanjassa ilmaisen matkakortin värisen ämpärin sai näyttämällä matkakorttia tai tilaamalla itselleen matkakortin, jos matkakorttia ei vielä omistanut. Kortiton pystyi tilaamaan HSL:n verkkosivuilta kahden viikon kokeilujakson sisältävän matkakortin veloitusetta. Kampanjan tavoitteena oli saada HSL:n asiakkaiksi uusia matkakortin käyttäjiä. Vuoden 2013 kampanjassa HSL tarjosi matkakortin maksutonta kokeilu-aikaa, jonka tavoitteena oli saada matkakorttia kokeilleet jäämään kanta-asiakkaiksi.

Toisena esimerkkinä kampanjasta on *European Cycling Challenge – ECC*, joka on kaupunkipyöräilytiimien välinen kisa. Kyseinen kisa lähti alkujaan vuonna 2010 Italian Bolognassa järjestetyn pilottikokeilun pohjalta. Kyseiseen kokeiluun osallistui tuolloin virallisesti 70 henkeä, mutta sen pohjalta muokkaantuneeseen kisaan osallistui vuonna 2016 jo 52 kaupunkia 17:tä valtiosta. Kisa järjestetään vuosittain 1.–31. toukokuuta. Kisan pelin kaltainen luonne tekee kisaan osallistumisesta hauskan aktiviteetin sekä kannustaa ihmisiä pyöräilemään enemmän. **Kisan osallistujat tallentavat kulkemansa reitit ilmaisen sovelluksen avulla tiimensä tietoihin. Tiimien väliset tiedot näkyvät reaaliaikaisina.**

ECC:n kautta pyöräilijät tuottavat pyöräilemistään reiteistä dataa, jota kaupunkien suunnittelijat voivat hyödyntää. Sovellukseen tallentuneesta datasta voidaan visualisoida osallistuneiden pyöräilemät reitit esimerkiksi lämpökarttana (kuva 7), josta nähdään eniten käytetyt reitit. Aineistosta näkee myös mahdolliset ruuhkapaikat, missä ja milloin pyöräilijät liikkuvat sekä mitkä ovat aloitus- ja päätepisteet. Jo kerättyä aineistoa on hyödynnetty mm. Bolognassa, Napolissa, Umeassa sekä Gdyniassa. Napolissa yhdelle keskeiselle kadulle suunniteltiin pyöräilylinja sovelluksen kautta saadun aineiston perusteella. Saadusta aineistosta huomattiin kyseisen kadun olevan yksi eniten liikennöidyistä alueista.

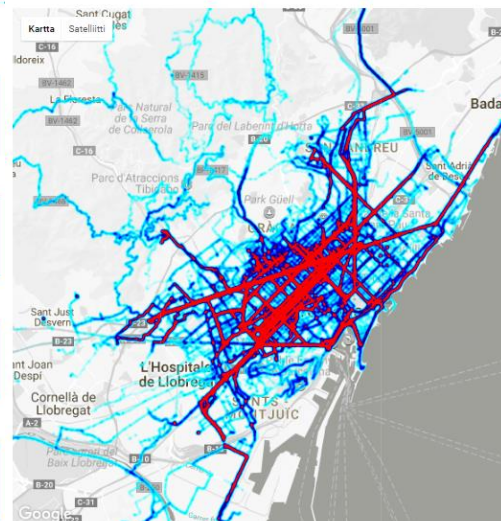
HEATMAPS

Heatmaps are updated daily.

HEATMAPS

Barcelona

Kuva 7: ECC:n sivuilta voi nähdä kisaan osallistuvat kaupungit listattuna (vasemmalla), sekä painikkeiden takana kyseisen kaupungin pyöräilyaineiston pohjalta laaditun päivittäin päivittyvän lämpökartan (Lähde: ECC:n internetsivut, 2017).

Esimerkki	Naantalin liikenneturvallisuustyöryhmä , lisätietoja: Nina Vartiainen, Naantalin kaupunki. HSL Matkakortti-kampanja , lisätietoja: < https://www.hsl.fi/uutiset/2016/6000-vihreaa-amparia-hsl-jakaa-ilmaisia-ampareita-ja-kortittomille-matkakortteja-9237 > European Cycling Challenge – ECC , lisätietoja: < http://cyclingchallenge.eu/ecc2017 >
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Etenkin asukkaat, lapset, nuoret, työssäkäyvät, eläkeläiset, vammaiset ja liikuntarajoitteiset, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu.
Plussat	Voidaan järjestää toistuvasti, jolloin käytännöt vakiintuvat ja tempauksesta tai kampanjasta tulee tunnetumpi.
Miinukset	Ensimmäinen järjestämiskerta on vaativa, mutta seuraavat jo helpompia.

Taulukko 6: Tempauksiin ja kampanjoihin liittyvä koontitaulukko.

3.1.7 Verkkosivut

Verkkosivuilla tarkoitetaan esimerkiksi kaupunkien verkkosivuja, jotka sisältävät tietoa myös liikennesuunnittelusta. Useilla sidosryhmillä sekä hallinnon tahoilla on omat verkkosivut. **Verkkosivut toimivat virallisena tiedonjakamisen väylänä, ja niiden kautta voidaan jakaa tietoa tietyistä teemoista, mahdollisista tapahtumista, työryhmistä sekä tempauksista.** Verkkosivuja on suotavaa hyödyntää muiden menetelmien kanssa ja niiden tukena.

Verkkosivujen avulla voidaan vaikuttaa asenteisiin sekä jakaa tietoa. Esimerkiksi liikennesuunnittelua koskevaan osioon voidaan sisällyttää yleistä tietoa liikennesuunnittelusta, meneillään olevista suunnitelmista, voimassa olevista suunnitelmista, tulevista teemaan liittyvistä tapahtumista sekä jakaa tietoa liikennesuunnittelun parissa toimivista yhteistyö- ja

työryhmistä. Verkkosivut ovat myös yksi väylä jakaa ja markkinoida kyselyitä. Huomioitavaa on kapulakielen välttäminen sekä verkkosivujen rakenteen selkeys ja käytettävyys.

Huomioitavaa on, että usein verkkosivuilla julkaistuja kirjoituksia jaetaan eteenpäin mm. sosiaalisessa mediassa. **Tässä esimerkkinä Naantalin kaupunki, jonka virallisilla verkkosivuilla julkaistut kirjoitukset jaetaan myös kaupungin omilla Facebook-sivuilla, mutta kansalaisaktivistien kautta myös erillisissä Facebook-ryhmissä.**

Esimerkkinä verkkosivuista on Kulkulaari, joka on kansallisen kävelyn ja pyöräilyn tietopankki. Sivusto tarjoaa tietoa suunnittelun sekä päätöksenteon tueksi. Se on tarkoitettu kaikille kävelyn ja pyöräilyn edistämisestä kiinnostuneille. Kulkulaari on jaettu sisällöltään kolmeen isompaan osioon (kävely, pyöräily sekä kuvapankki), joiden lisäksi verkkosivut sisältävät etusivun sekä yhteystiedot ja palaute -osion. Kävely- ja pyöräily-osioista löytyy tietoa liittyen mm. suunnitteluun ja rakentamiseen sekä liikkumisen ohjaukseen (kuva 8).

Kävely

▼ Suunnittelu ja rakentaminen

- ▶ Liikennejärjestelmä
- ▶ Suunnitteluohjeet
- ▶ Maankäyttö ja kaavoitus
- ▶ Kunnossapito
- ▶ Parhaat käytännöt

▼ Liikkumisen ohjaus

- ▶ Kampanjat ja kokeilut
- ▶ Viestintä ja neuvonta
- ▶ Matkailu
- ▶ Liikkumissuunnitelmat ja toimintamallit

Kuva 8: Suunnittelun ja rakentamisen sekä liikkumisen ohjauksen osioiden lisäksi kulkulaarista löytyy kävelyn liittyen tietoa poliittisista linjauksista ja yhteistyöstä sekä tutkimuksista ja tilaistoista. (Lähde: Kulkulaari, 2017)

Toisena esimerkkinä on Odensen kaupunki Tanskassa. Liikennesuunnitelmaa laatiessaan he huomasivat, että hyväksytyn liikennesuunnitelman laatimiseksi siihen liittyvä kommunikointi oli tärkeää. Suunnitteluprosessin sujuvoittamiseksi ja myöhemmin ilmenevien konfliktien ennaltaehkäisemiseksi kaupunki panosti tietoisesti enemmän kommunikointiin. **Kaupungin virkamiehet huomasivat, ettei jokainen sidosryhmä tai kansalainen halunnut olla tiiviisti mukana tarkkailemassa suunnitelman kehittämistä. Siitä syystä oli tärkeää pitää kaikki hyvin informoituina prosessin kulusta. Kaupungin johto pyrki tekemään liikennesuunnitelman laatimisesta mahdollisimman näkyvän paikallisissa tapahtumissa sekä paikallisessa mediassa.** Näiden lisäksi liikennesuunnitelmalle laadittiin omat verkkosivut, jossa julkaistiin kaikki julkiset tilaisuudet, poliittiset päätökset sekä keskeiset uutiset. Odensen kaupungin oppimaa on, että vahva informaation jakaminen sekä sidosryhmien osallistaminen ovat tärkeitä asioita, ei ainoastaan suunnitteluvaiheessa, vaan läpi koko suunnitteluprosessin.

Esimerkki	Kansallisen kävelyn ja pyöräilyn tietopankki, Kulkulaari , lisätietoja: <www.kulkulaari.fi> Odense, liikennesuunnitelma , lisätietoja, s. 108–109: <http://www.ubc-sustainable.net/library/publication/guidelines-developing-and-implementing-sustainable-urban-mobility-plan>
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, opiskelijat, työssäkäyvät, poliitikot (kuntapäättäjät), teknisen alan virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yrityksille sekä järjestöille.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki, tärkeä suunnittelun ja eri vaiheiden viestimisessä.
Plussat	Virallinen tiedonlähde: luotettavuus, voidaan jakaa kyselyitä verkkosivuilla.
Minukset	Yksisuuntaista tiedon jakamista, verkkosivujen epäselvä rakenne.

Taulukko 7: Verkkosivuihin liittyvä koontitaulukko.

3.1.8 Perinteinen media

Perinteisellä mediallyä tarkoitetaan sanomalehtiä, aikakauslehtiä, radiota sekä televisiota. Perinteisen median, mm. paikallislehden, avulla voidaan tavoittaa useita eri kohderyhmiä, kuten asukkaita, opiskelijoita sekä työssäkäyviä. Perinteinen media on enemmänkin tiedotusta ja viestintää, mutta siihen sisältyy myös vuorovaikutus.

Perinteisen median kautta vuorovaikutus on pääosin yhdensuuntaista, sen kautta voidaan esimerkiksi jakaa tietoa, mikä on tärkeä osa suunnittelua. Tiedon jakaminen sujuvoittaa suunnittelun hyväksyttävyyttä sekä tekee sen, että eri tahoilla ja kansalaisilla on saatavilla tietoa mitä suunnitellaan ja miksi. Perinteinen media toimii hyvänä viestinnän välineenä prosessissa. Perinteistä mediaa ja sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää koko prosessin ajan.

Huomioitavaa on, että perinteinen media tukee muita menetelmiä. Kuten verkkosivuilla julkaistut kirjoitukset, myös perinteisen median kautta julkaistuja kirjoituksia jaetaan mm. sosiaalisessa mediassa. Perinteisessä mediassa julkaistu sisältö voidaan julkaista myös esimerkiksi verkkosivuilla, jolloin se tavoittaa laajemman joukon. Sisällön ulkoasu tulee laatia ottaen huomioon perinteisen median kautta tavoitettavat kohderyhmät. Sisällön tulee olla selkeää ja kapulakieltä tulee välttää.

Esimerkiksi SURE-hankkeessa mukana ollut irlantilainen partneri julkaisi artikkeleita ja haastatteluja säännöllisesti kahdessa suosituissa paikallislehdessä. Yleisesti ottaen SURE-ohjelman kolmen vuoden aikana julkaistiin yli 100 artikkelia, uutista, haastattelua ja uutisliitettä eri tiedotusvälineissä kahdeksassa eri maassa. Hankkeessa suosituin tapa välittää tietoa olivat lehdistötiedotteet.

Esimerkki	SURE-hanke , lisätietoja: SURE – Toolkit on participative planning (pdf).
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, lapset, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, eläkeläiset, teknisen puolen virkamiehet, muiden alojen virkamiehet, yritykset, järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki (strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu, kunnossapidon suunnittelu).
Plussat	Tuttu usealle, paikallislehti tavoittaa levikin mukaan laajasti. Lyhyelläkin tekstillä on iso merkitys.
Minukset	Paljon ihmisiä, jotka eivät seuraa perinteistä mediaa.

Taulukko 8: Perinteiseen mediaan liittyvä koontitaulukko.

3.2 Uudenlaiset menetelmät

3.2.1 Karttakysely

Karttakyselyssä on piste- ja viivatyökalut, joilla voidaan merkitä paikka tai alue kartalle. Karttakyselyn avulla voidaan kerätä tietoa esimerkiksi kehitettävistä kohteista. Karttakyselyä voidaan hyödyntää useassa eri kontekstissa ja sen avulla voidaan osallistaa esimerkiksi kansalaisia, yhdistyksiä sekä virkamiehiä. Karttakyselyllä voidaan kerätä tietoa pääosin yksityiskohtaista suunnittelua sekä kunnossapitoa varten, sillä sen avulla saadaan kerättyä paikkasidonnaista tietoa. Karttakysely on hyvä menetelmä esimerkiksi suunnitteluprosessin alkuvaiheessa lähtökohtien ja mahdollisten suunnitteluskenaarioiden laatimisessa. Karttakysely lisää myös vastaajan ympäristön hahmottamiskykyä.

Karttakyselyssä huomioitavaa on sen teknisyyks sekä kartanlukutaidot. Karttakyselyissä on oma teknisyytensä, mikä voi olla usealle vastaajalle melko tuntematon. Teknisyyks voi liittyä esimerkiksi kartan tarkkuuteen, mittakaavaan tai visualisointiin. **Vastaajien kartanlukutaidot sekä karttakyselyn tekniset haasteet voidaan huomioida valitsemalla selkeä pohjakartta tai laatimalla kohderyhmälle heille sopiva selkeä pohjakartta.** Kuten myös normaalin kyselyn toteutuksessa, tulee karttakyselykin testata sellaisilla henkilöillä, joille karttatyöskentely on vieraampaa. Tämän jälkeen karttakyselyä voidaan parantaa ja selkeyttää.

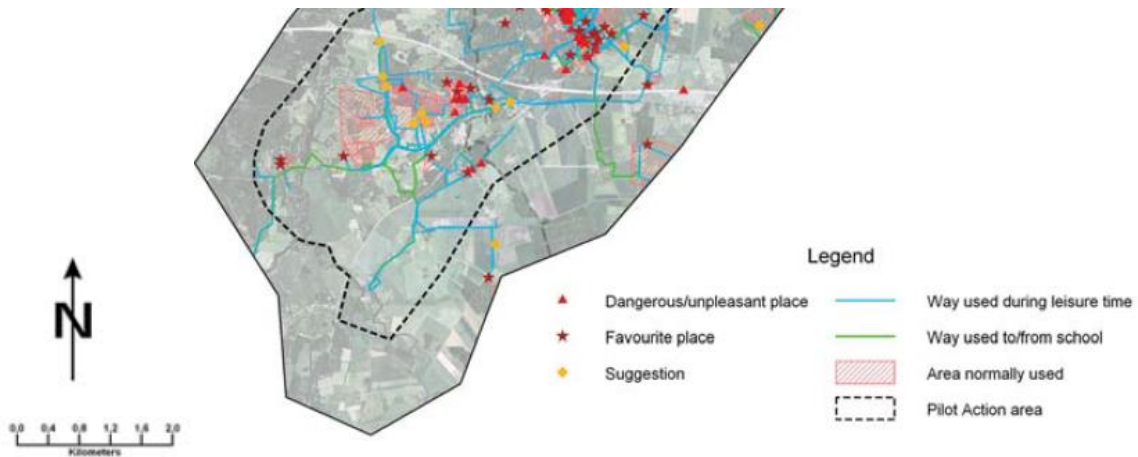
Useassa karttakyselyssä karttaa pystyy pienentämään ja suurentamaan, jolloin kyselyyn vastaajaa on ohjeistettava selkeästi kyselykartan käytössä. Esimerkiksi pisteitä sijoitettaessa kartalle vastaajien tulee suurentaa kartta niin, että siihen sijoitettava piste kohdistuu mahdollisimman tarkasti kartalle. **Mittakaavaan liittyvät haasteet voidaan ratkaista esimerkiksi lataamalla karttakyselyyn valmis aineisto, jolloin vastaaja voi valita jo valmiiksi kartalle merkityn kohteen ja vastata kyseistä kohdetta koskeviin kysymyksiin. Karttakysely voidaan julkaista sähköisesti ja sen lisäksi järjestää eri kohderyhmille tilaisuuksia, joissa avustajat auttavat kyselyyn vastaamisessa.** Tilaisuudet voivat olla esimerkiksi osana yhdistysten kokouksia.

Esimerkkinä on Ruotsin Örebron ja Lekebergin kuntien tekemä yhteistyö, jossa hyödynnettiin karttakyselyä. Kyseiset kunnat asettivat samanlaiset liikenteen, asumisen ja palveluiden suunnitteluprosessit kuntien väliselle syrjäseudulle. Yhtenä yhteisen suunnitteluprosessin tavoitteista oli löytää uudenlaisia parempia tapoja tavoittaa ja osallistaa sellaisia kansalaisia, jotka ovat usein jääneet perinteisen osallistamisprosessin ulkopuolelle. Uusien tapojen etsiminen koettiin tärkeäksi, jotta ihmiset pystyisivät ilmaisemaan mielipiteensä paremmin. Tämän lisäksi ihmiset pystyisivät tuomaan paremmin esille ympäristöään koskevat muutosta vaativat seikat.

Kuntien yhtenä tavoitteena oli selvittää, kuinka lapset näkevät ja kokevat ympäristönsä. Tämä toteutettiin karttakyselyn avulla. 80 lasta kolmesta eri koulusta sai mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä lähiseuduistaan. Ensimmäisenä kunnat laativat paikkatieto-ohjelman avulla selkeän, helposti hahmotettavan, kohderyhmälle sopivan kartan. Yhteistyö lasten kanssa Örebron kaupunkialueella alkoi info-tilaisuudella, jossa lapsille kerrottiin mitä kaupunkisuunnittelu on ja mitkä ovat lasten oikeudet mielipiteiden ilmaisuun. Ennen karttatyöskentelyn aloitusta lapsia pyydettiin miettimään arkiympäristöään sekä piirtämään vapaalla kädellä karttoja koulumatkoistaan. Tämän jälkeen lapset työskentelivät tietokoneilla merkitsemällä kartalle koulumatkansa, vapaa-aikanaan käyttämät paikat ja reitit, mieluisimmat

paikkansa sekä paikat, joissa he kokevat turvattomuutta (kuva 9). Reittejä merkatessa lapsi pystyi valitsemaan myös kuljetun reitin kulkumuodon (kävelen, pyöräillen). Myös piste- ja alue-merkintöihin tuli valita, oliko kyseessä esimerkiksi jalkapallokenttä, kävely, ratsastusalue tai muu vastaava. Saaduista tuloksista havaittiin, että lapset näkevät paikat ja tilan eri tavalla kuin aikuiset: jotkut odottamattomat paikat näyttäytyvätkin lapsille mieluisina.

Kuva 9: Kuvakaappaus lapsille suunnatusta karttakyselystä, jossa lapsia pyydettiin asettamaan kartalle mm. mieluisiksi kokemiaan paikkoja. Huomioitavaa on, että kysely oli yksikertainen, ja sen avulla pyrittiin saamaan kohdennettua tietoa lasten paljon käyttämistä alueista, erilaisista paikoista ja kulkemista reiteistä. (Lähde: Örebron kunta, 2011)

Toinen esimerkki on Liikkumisen ohjaus Varsinais-Suomessa 2016 -hankkeesta. Hankkeessa toteutettiin karttakysely, jonka avulla pyrittiin saamaan lisätietoa Raision pyörätieverkoston kunnosta ja kehittämistarpeista suunnittelutyön tueksi. Kyselyn toteutti Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus Valonia ja Raision kaupunki. Kyselyn teknisestä toteutuksesta vastasi Ramboll Finland Oy. Kyseisessä karttakyselyssä huomioitavaa oli, että siinä hyödynnettiin pyörätieaineistoa, minkä lisäksi kyselyn kartta-alue oli rajattu tietylle alueelle.

Pyörätiekysely koostui kahdesta osiosta: ensimmäisessä osiossa oli matriisikysymyksiä, johon vastasi yhteensä 132 henkilöä, ja toinen osio oli karttakyselyosio, johon annettiin 108 kehitysehdotusta ja niistä 80 paikannettiin kartalle. Kyselyyn vastaajista 70% oli 35–64-vuotiaita. Suuri osa vastaajista oli aktiivipyöräilijöitä. Kyselyä markkinoitiin usealla eri kanavalla, kuten Raision internetsivuilla, kaupungin Facebook-sivuilla, Raisio tiedottaa -lehdessä sekä Valonian internetsivuilla ja Facebookissa. Kysely toimi samoilla periaatteilla kuin Raisio PALVI-palautepalvelu. Kartalle pystyi merkitsemään kohteen, ja valitsemaan aukeavasta valikosta oliko kyseessä kehitysehdotus vai huomio/palaute. Tämän lisäksi oli mahdollista määritellä mihin kohde liittyi, eli liittyikö se esimerkiksi valaistukseen tai pinnoitteisiin.

Esimerkki	Örebron kaupungin karttapohja lasten osallistamiseen , lisätietoja: http://www.ubcwheel.eu/index.php/gpdb/article/3235 > <i>Involving stakeholders across administrative borders and sectors – NEW BRIDGES project newsletter 1/2011 -uutiskirje, s. 8–9 (pdf)</i> Raision pyörätieselvitys , lisätietoja: http://valonia.fi/fi/ajankohtaista/18374-liikkuminen/583049-raiossa-selvitettiin-pyorateiden-laatus-ja-kunnostustarpeita >, katso myös PALVI-palautepalvelu http://is.ramboll.fi/raisio_palaute/ >
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, lapset, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu sekä kunnossapidon suunnittelu.
Plussat	Tuottaa paikkatietoa, karttapohja voidaan laatia kohderyhmä huomioiden, vastaukset helpompi hahmottaa suoraan kartalla. Lisäksi kartta herättää vastaajat vastaamaan eri tavalla kuin perinteinen kysely.
Minukset	Karttapohjan selkeys (kohderyhmille hyvä laatia juuri heille kohdennettu karttapohja kartan ymmärrettävyyden parantamiseksi), karttakyselyn teknisyyt, tekninen toteutus, sisällön ja kysymysten selkeys.

Taulukko 9: Karttakyselyihin liittyvä koontitaulukko.

3.2.2 Aineiston kerääminen suunnittelua ja kunnossapitoa varten

Suunnitteluun tarvittavaa aineistoa voidaan kerätä usealla eri tavalla. **Aineiston kerääminen voidaan toteuttaa esimerkiksi antamalla käyttäjille esine, joka kerää dataa käyttäjän kulkemista reiteistä. Aineiston keräämisessä on yleensä tavoitteena lisätiedon saaminen suunnittelua varten, mutta tavoitteena voi myös olla osallistaminen ja sitouttaminen.**

Tiedonkeruu voidaan toteuttaa antamalla käyttäjille GPS-laite mukaan päivän ajaksi. Kyseinen laite tallentaa kuljetun reitin sekä kiihtyvyyden. Tämänkaltaisen kiihtyvyyden ja reittitiedon keräämisen voi toteuttaa myös älypuhelinsovellusten avulla. Tulevaisuudessa voisi olla mahdollista toteuttaa esimerkiksi hanke, jossa tietyn matkapuhelinoperaattorin asiakkaat otetaan mukaan hankkeeseen, jossa he antavat luvan seurata matkapuhelimensa signaalia. Signaalin avulla olisi mahdollista nähdä osallistuneiden henkilöiden liikkuminen GPS-laitteen tavoin. Aineiston keräämisessä huomioitavaa kuitenkin on saadun aineiston jatkokäsittely sekä analysointi. Esimerkiksi eri kulkumuotojen erottelu esineen liikkeen nopeuden perusteella voi olla työlästä, jolloin laajan aineiston kerääminen ja hyödyntäminen vaativat resursseja.

Yhtenä esimerkkinä on Espoon digikokeilu lokakuussa 2016. Digikokeilussa ensimmäisenä kaupunkilaisille järjestettiin tilaisuus, jossa kerrottiin hankkeen taustoista. Tämän jälkeen kuntalaiset ja kaupungin henkilökunta kuvasivat Google Street Viewin tapaan kuvamateriaalia pyöriteistä. Kuvaamisessa hyödynnettiin erillisiä kameroita sekä puhelimiin ladattavaa kuvaussovellusta. **Kaupungin työntekijät kommentoivat sovelluksen olleen toimiva sekä kannustava, sillä sovellus onnittelii ja kannusti ottamaan lisää kuvia jokaisen kymmenen otetun kuvan jälkeen. Kuva- ja tietopankin keräämisen tavoitteena on sujuvoittaa pyöriteiden kunnossapitoa.** Kyseinen digikokeilu oli osa Tee Espoosta parempi -kokeiluhankkeessa menestyneen paikkatietoa hyödyntävän karttasovelluksen kokeilua. Karttasovelluksessa kartan käyttäjät voivat katsoa jo kuvattuja katuja. Otetut kuvat tallentuivat Mapillary-karttapohjalle (kuva 10). Mapillaryn kautta on myös esimerkiksi pyritty parantamaan ja edistämään pyöräilijöiden ja kävelijöiden oikeuksia julkisessa tilassa.

Kuva 10: Ote Mapillarystä, jossa yhtenä kuvattuna kohteena on myös Helsingin Keskuspuisto. (Lähde: Mapillary-internetsivut, 2017)

Eri tavoin kerättyä materiaalia voidaan hyödyntää kunnossapidon, yleis- sekä yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Menetelmän avulla saadaan tietoa käytetyistä reiteistä, mutta huomioitavaa on, että kyseessä on tietty otos.

Esimerkki	Espoon pyöräily, lisätietoja: < ">http://www.espoo.fi/fi-FI/Pyoratiet_kuntoon_Kaupunkilaiset_ja_kaup(103616)> > < ">https://www.facebook.com/events/981340461977690/> >
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Lapset, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, eläkeläiset, liikuntarajoitteiset ja vammaiset, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu, kunnossapidon suunnittelu.
Plussat	Käyttäjälle helppo, kulkee käyttäjien mukana (kuten puhelin tai jokin muu esine).
Miinukset	Aineiston käsittely ja analysointi vaativat resursseja.

Taulukko 10: Aineiston keräämiseen suunnittelua ja kunnossapitoa varten liittyvä koontitaulukko.

3.2.3 Rantautuminen suunnittelukohteeseen

Kyseessä on menetelmä, jossa suunnittelijat menevät suunniteltavalle alueelle kohtaamaan ihmisiä. Menetelmä eroaa useasta paljon käytetystä menetelmästä siinä, että osallistujia ei kutsuta tiettyyn paikkaan, vaan heidän luokseen mennään. Vuorovaikutus ja osallistaminen tapahtuvat kohteesta käsin. Epävirallisen vuorovaikutuksen ja osallistamisen avulla voidaan tavoittaa ihmisiä monipuolisesti.

Kyseisen menetelmän avulla voidaan kerätä tietoa ja mielipiteitä, jakaa tietoa, vaikuttaa ajatusmalleihin ja asenteisiin, sekä rakentaa luottamusta suunnittelun ja suunniteltavan kohteen käyttäjien välille.

Tästä esimerkkinä on Uppsalan yleiskaavoituksen suunnittelukulttuuri. Uppsalassa suunnittelijat menevät suunniteltavalle alueelle paikan päälle esimerkiksi torille, ja pysäyttävät siellä ihmisiä keskustelemaan suunnitteluun liittyvistä teemoista ja muista aiheista. **Liikennesuunnittelun osalta menemällä paikan päälle ja juttelemalla siellä liikkuvien ihmisten kanssa voidaan tavoittaa sellaisia ihmisiä, jotka eivät asu alueella, mutta käyttävät sitä.**

Esimerkki	Uppsalan yleiskaavoitus
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, lapset, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät sekä eläkeläiset.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu.
Plussat	Osallistujien ei tarvitse itse mennä tiettyyn paikkaan. Tavoitetaan kirjava joukko kyseisellä alueella liikkuvia ihmisiä. Voidaan tavoittaa myös muuten hankalasti tavoitettavia kohderyhmiä. Osallistujien helpompi lähestyä.
Miinukset	Sattumanvarainen otos, tavoittavuuteen vaikuttaa valittu ajankohta (aamupäivällä tavoittaa eri ihmisiä kuin iltapäivällä).

Taulukko 11: Suunnittelukohteeseen rantautumiseen liittyvä koontitaulukko.

3.2.4 Verkkopalvelu

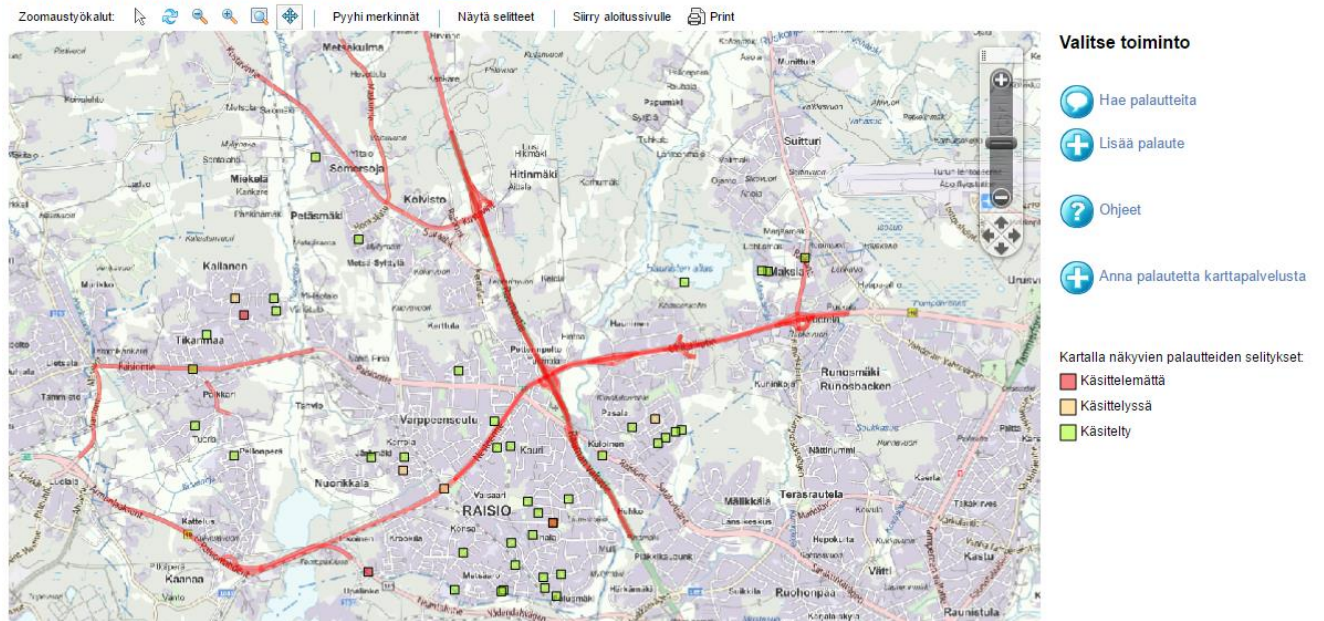
Verkkopalvelulla tarkoitetaan tässä verkkosivua, joka sisältää toiminnallisia ominaisuuksia. Verkkopalvelu voi olla esimerkiksi karttamuotoinen palautepalvelu, kuten Raision PALVI-järjestelmä sekä Turun palautepalvelu. **Verkkopalvelut ovat usein yksisuuntaista vuorovaikutusta, mutta ne voivat olla myös interaktiivisuutta korostavia, kuten Dresdenin kaupungin verkkopalvelu, jonka keskeisenä tavoitteena oli osallistaa kansalaisia suunnitteluun.** Verkkopalvelut voivat olla hyvin toisistaan poikkeavia riippuen siitä, mitä niiden kautta halutaan saavuttaa sekä keitä kohderyhmät ovat. Niiden avulla voidaan jakaa tietoa, luoda uutta tietoa sekä vaikuttaa asenteisiin.

Esimerkiksi palautepalveluiden avulla saadaan tietoa lähinnä yksittäisistä asioista, ja kun palaute on käsitelty, palautteen antaja saa viestin, johon vastaaminen ei useassa palvelussa ole mahdollista. Interaktiivinen ja ajantasainen verkkopalvelu mahdollistaisi esimerkiksi kunnossapidon ja huollon silloin, kun sitä tarvitsee. Tämä toimisi mm. tietyömaiden liikennejärjestelyjen toimivuuteen vaikuttamisessa ja järjestelyjen valvomisessa. Interaktiivinen verkkopalvelu vaatii kuitenkin resursseja. Riippuen vuorovaikutuksen tavoitteista, verkkopalvelun kautta palautteen antaja ja palautteen käsittelijä voivat olla yhteydessä toisiinsa, jolloin syntyy jatkuvampaa vuorovaikutusta.

Esimerkkejä ovat Raisio palauteviestijärjestelmä sekä Turun palautepalvelu, joiden kautta kansalaiset voivat ottaa yhteyttä kaupunkien viranomaisiin. Palautepalveluiden kautta voidaan ilmoittaa esimerkiksi mahdollisista vioista ja puutteista. Raision kaupungin PALVI – palauteviestijärjestelmän kautta voi antaa palautetta liikenneväyliin, viheralueisiin, venesatamiin sekä liikunta- ja ulkoilualueisiin liittyen (kuva 11).

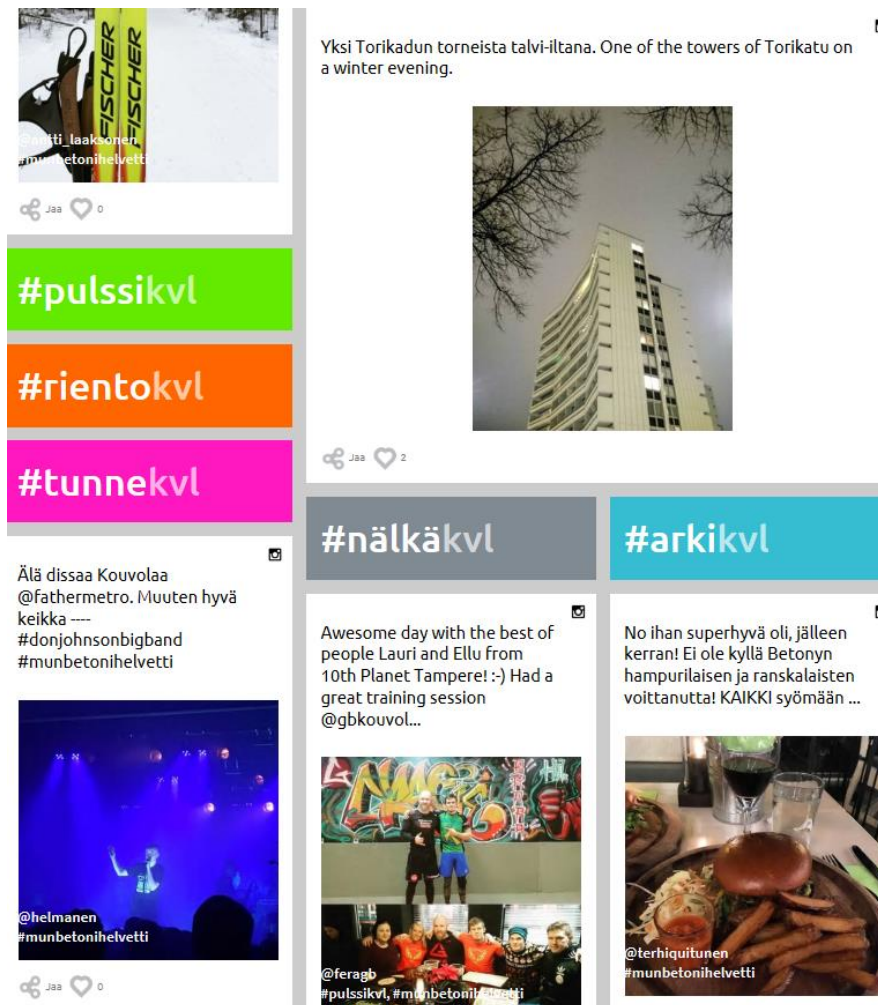
PALVI – RAISION PALAUTEVIESTIJÄRJESTELMÄ

Kuva 11: Raision palauteviestijärjestelmän näkymä, jonka kautta voi antaa palautetta eri kohteista, kuten kaduista, kevyenliikenteenväylistä sekä valaistuksesta. Palautteeseen tulee myös merkitä palautteen tyyppi, esimerkiksi *katupöly- ja kevätsiivous* tai *lumi ja liukkaus*, sekä halutessaan palautteeseen voi lisätä kuvan tai tiedoston. (Lähde: PALVI – Raision palautepalveluviestijärjestelmä, 2016)

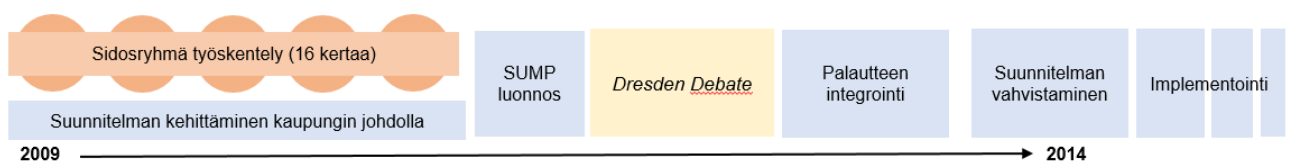
Toisena esimerkkinä on Kouvolan lanseeraama Kouvola käsittelevä [betonihelvetti.fi](https://www.betonihelvetti.fi), jonne sosiaalisessa mediassa aihetunnisteella *#munbetonihelvetti* julkaistu sisältö ohjautuu kootusti (kuva 12). Sivuston tarkoituksena on kaupungin maineen kumoaminen ja karnevalisoiminen yhteistuumin. Sivustolle ohjautuva sisältö on julkaistu esimerkiksi Twitterissä, YouTubeissa tai Instagramissa. Huomioitavaa on, että sivustolla on lomake, jonka kautta voi myös lisätä sisältöä. Tämä mahdollistaa sen, ettei sisällön tuottajan tarvitse olla sosiaalisen median käyttäjä. Verkkopalvelun yksi ominaisuuksista on, että sen käyttäjä voi jakaa muiden sivustolle tuottamaa sisältöä esimerkiksi Facebookissa, Pinterestissä, sähköpostilla tai LinkedInissä.

Kuva 12: Ote betonihelvetti.fi-sivustolta, jossa näkyy sosiaalisen median eri kanavissa Kouvolan aihetunnisteella julkaistu sisältö. Sivuston ylälaudassa voi etsiä julkaisuja tietyltä ajalta. (Lähde: kuvakaappaus sivustolta betonihelvetti.fi, 2016)

Kolmantena esimerkkinä on Saksassa sijaitseva Dresdenin kaupunki, jossa laaja yleisö kytkettiin kestävän liikennejärjestelmän suunnitteluun sekä kasvatusten että internetin avulla (kuva 13). Kaupungin interaktiivista verkkopalvelua kutsuttiin nimellä *Dresden Debate* (kuva 14), ja sitä hyödynnettiin neljän viikon ajan kansalaisten osallistamiseen osaksi suunnittelua. Kasvatusten tapahtuvan osallistamisen lisäksi asukkaat kutsuttiin osallistumaan suunnitteluun internetin kautta monella eri tavalla. Verkkopalvelun kautta jaettiin suunnitteluun liittyvää tietoa sekä osallistettiin tekemään lyhyitä kyselyitä. Verkkopalvelussa oli myös suunnitelmaluonnosta koskevia teemoittain jaoteltuja keskusteluja, joihin asukkaita pyydettiin osallistumaan. Verkkopalvelimen käyttäjiä oli noin 4500. Kaupunki on hyödyntänyt verkkopalvelua jo neljänä vuotena, vuosina 2010, 2011, 2013 sekä 2015.

Kuva 13: Dresden Debate oli osana suunnittelua suunnitteluprosessin keskivaiheilla, jolloin laajojen sidosryhmätilaisuuksien jälkeen laadittiin suunnitelmaluonnos ennen verkkopalvelun kautta toteutettua kansalaisten osallistamista. (Lähde: Lindenau & Böhler, 2016)

4. Dresdner Debatte: Zukunft Dresden 2025+ – Dresden gemeinsam gestalten

Dienstag, 10. Juni 2014 bis Samstag, 5. Juli 2014

Übersicht Diskussion Information Ergebnisse

Ergebnisse der Umfrage >

Debatte zum Thema „4. Dresdner Debatte: Zukunft Dresden 2025+ – Dresden gemeinsam gestalten“

- Filtern nach Kategorie -
Neuestem Vorschlag
Anwenden
Zurücksetzen
Suche

Bauplanung für kleinere Objekte

Ressourcenschonende Stadt Gast am 7. Juli 2014 - 20:00

Abgasse

- Fußgänger „Abgasse“
- Bekanntgabe „Umwertwerte“ CO2
- Sanierung Tunnel zur Hauptstraße

Weiterlesen

Stadt mit Leistungskraft sh am 6. Juli 2014 - 0:10

Kreativquartier Fabrikstraße (Alternativstandort)

Alternativ zur Entwicklung eines Kreativquartiers an der Zwickauer Straße, wäre es möglich die alte Fleischfabrik an der Fabrikstraße zu beleben (

Weiterlesen

Kuva 14: Kuvakaappaus *Dresden Debate* -sivujen keskustelu-osiosta. Suunnittelutiimi analysoi sivuston kautta saadut vastaukset heidän aiemmin laatimiensa arviointikriteereiden avulla. Kommenteista katsottiin niiden relevanttius sekä oliko kyseinen aihe mahdollisesti jo käsitelty suunnittelussa. Kaikki ehdotukset ja merkitykset olivat julkisesti nähtävissä verkkopalvelussa, minkä lisäksi ne annettiin poliitikoille. (Lähde: Dresden Debate - verkkopalvelu, 2017)

Esimerkki	Turun palautepalvelu , lisätietoja: < www.opaskartta.turku.fi/efeedback >. Raisio PALVI – palauteviestijärjestelmä, lisätietoja: < http://is.ramboll.fi/raisio_palaute/ > Kouvolan lanseeraama betonihelvetti.fi , lisätietoja: < www.betonihelvetti.fi > Dresden, Dresden Debate , lisätietoja, s. 30, 39: < http://www.ubc-sustainable.net/sites/www.ubc-environment.net/files/publications/sump-manual_participation_en.pdf >, < http://www.dresdner-debatte.de/ >
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, yritykset, järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki (strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu, kunnossapidon suunnittelu.
Plussat	Monipuolisuus käyttää, verkkopalvelun käyttö usealle kohderyhmälle saatavilla, voidaan sisällyttää useita erilaisia ominaisuuksia.
Miinukset	Vain tietyille kohderyhmille, vaatii jonkin verran tietoteknisiä taitoja.

Taulukko 12: Verkkopalveluun liittyvä koontitaulukko.

3.2.5 Keskustelualustat internetissä

Keskustelualustat internetissä ovat alustoja, joiden kautta voidaan esimerkiksi hoitaa projektin sisäinen viestintä sekä mahdollisten raporttien laatiminen. Niiden avulla voidaan sujuvoittaa vuorovaikutusta, yhteistyötä sekä yhteydenpitoa. Keskustelualustat internetissä sopivat etenkin ryhmä- ja tiimityöskentelyyn esimerkiksi projekteissa. Niiden käytössä huomioitavaa on, että keskustelualustojen käyttö vaatii jonkin verran tietoteknistä osaamista. Keskustelualustojen kautta voidaan jakaa ja yhdistää tietoa, tehdä päätöksiä sekä suunnitella yhdessä. Keskustelualustojen käytössä tulee huomioida niiden rakenne ja ominaisuudet.

Keskustelualustan asema vuorovaikutuksessa on määriteltävä yhdessä, jolloin se, millä asteella sitä hyödynnetään, on selvä kaikille. Se voidaan määritellä työryhmän viralliseksi vuorovaikutuskanavaksi, jolloin siihen sitoutuminen on suurempaa. Yhteistyössä voidaan määritellä myös esimerkiksi Google Driven olevan sellainen, missä kaikki yhteiset raportit laaditaan, kun taas Slackin voidaan määritellä olevan työryhmän virallinen vuorovaikutuskanava. Keskustelualustoja on useita ja niiden ominaisuudet vaihtelevat. **Kun keskustelualusta otetaan osaksi vuorovaikutusta, tulee kaikille selventää, miten kyseinen alusta toimii sekä mitä sen ominaisuuksia hyödynnetään kyseisessä tilanteessa.** Esimerkiksi yhdessä voidaan määritellä, että esitykset, raportit ja aineistot jaetaan keskustelualustan kautta, jolloin ne ovat kaikille sieltä kootusti löydettävissä.

Google Drive

Google Drivessä voidaan laatia esimerkiksi tekstitiedostoja, taulukoita tai PowerPoint-esityksiä. Laadittava tiedosto voidaan jakaa useamman henkilön kesken, jolloin jokaisella on pääsy muokkaamaan tiedostoa. Tämän avulla usea henkilö voi työstää samaa tiedostoa samanaikaisesti tai silloin, kuin heille parhaiten sopii. Drivessä olevat tiedostot voidaan myös ladata koneelle. Google Drive toimii hyvänä alustana esimerkiksi yhteisten raporttien laatimisessa.

Trello

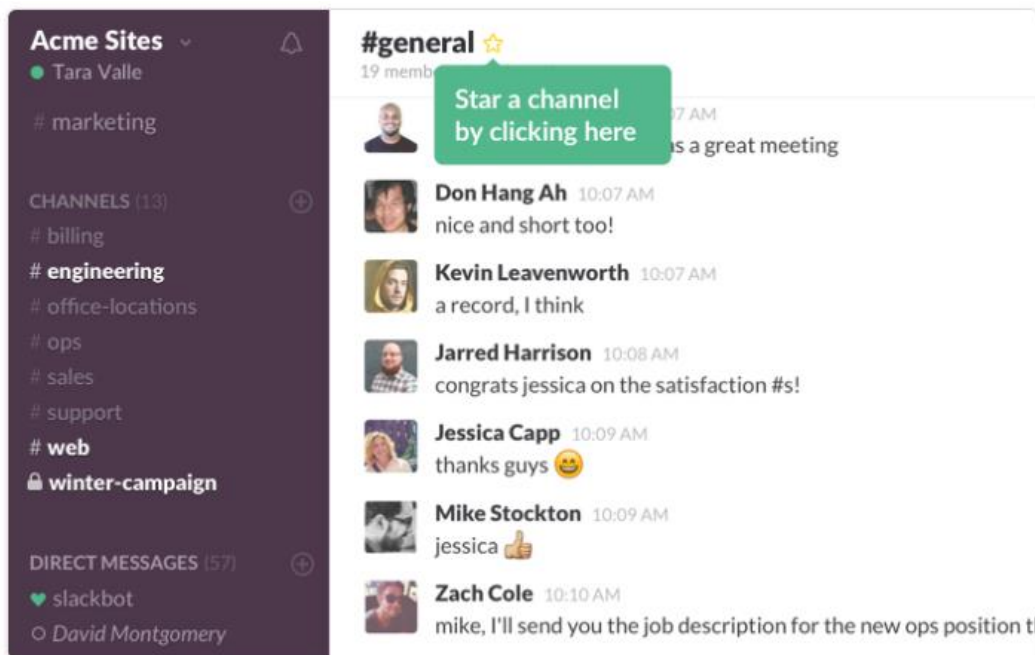
Trello on kalenterialusta, jonka kautta voidaan jakaa aikatauluja, tehtäviä, ideoita sekä olla yhteydessä projektissa mukana oleviin henkilöihin. Projektin hallinnassa Trelloon voidaan laatia taulu, johon nimetään eri aiheisia listoja, kuten *tämän viikon tehtävät*, *ensiviikon tehtävät*, tai *nousseet ideat*. Listat voidaan nimetä myös esimerkiksi projektin eri osien mukaisesti. Listalle laaditaan erillisiä kohtia käsittelemään aina kutakin tehtävää. Kun jonkun tehtävän vastuhenkilö saa kyseisen tehtävän valmiiksi, hän voi kuitata sen, jolloin muut näkevät tämän kalenterista.

Slack

Slackissä voi luoda keskusteluketjuja, jotka ovat joko suljettuja tai avoimia (kuva 15). Käyttäjä voi itse valita missä keskustelussa hän on mukana. Suljetut keskustelut ovat kuitenkin vain siihen määriteltyjen henkilöiden välisiä keskusteluja. Slackissa on mahdollista määritellä, että viestiketjuihin tulleista uusista viesteistä tulee aina ilmoitus käyttäjälle. Slackin viestiketjut ovat sosiaalisen median viestiketjujen kaltaisia, jolloin keskustelu on vapaamuotoista ja koostuu lyhyistä viesteistä. Tämä verrattuna sähköpostiviesteihin, jotka yleensä kirjoitetaan asiapainotteisesti. Slackin kautta voidaan käydä myös kahdenkeskeisiä keskusteluja messengerin tapaan. Slack voisi toimia hyvin suunnittelun keskustelualustana, jolloin sen

kautta vaihdetaan ideoita, keskustellaan eri aiheista sekä luodaan tiettyihin aiheisiin keskittyviä keskusteluja. Yammeriin verrattuna Slack on hieman monimutkaisempi, mutta kuitenkin looginen käyttöä.

Slack soveltuu etenkin tiimityöskentelyyn ja yhteiseen viestintään. Esimerkkinä tästä on 6Aika-hanke, jonka alussa Slackin määriteltiin olevan hankkeen virallinen vuorovaikutuskanava. Hankkeessa on mukana eri kaupunkien edustajia sekä muita tahoja. Huomioitavaa kuitenkin on, että keskeisin ideointi ja vuorovaikutus tapahtuvat tapaamisissa ja kokouksissa, joissa ideoidaan yhdessä.

Kuva 15: Slackissä keskustelut ovat pääosin julkisia jokaiselle tiimin jäsenelle, mutta sen kautta voidaan lähettää myös yksityisiä viestejä. (Lähde: Slack Guides, 2016)

Esimerkki	6Aika , lisätietoja: Juha Pulmuranta, Lounaispaikka.
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Poliitikot, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yritykset, järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu.
Plussat	Online – aina mukana, helppo tapa jakaa tietoa ja laatia yhdessä tiedostoja.
Miinukset	Voi olla osalle tuntematon ja vie aikaa perehtyä, keskustelu voi laajentua liikaa jolloin keskeisten asioiden poimiminen haastavaa.

Taulukko 13: Internetissä oleviin keskustelualustoihin liittyvä koontitaulukko.

3.2.6 Sosiaalinen media

Sosiaalisen median kanavia on useita. **Niissä voidaan tuottaa sisältöä, osallistua keskusteluihin, ilmentää omia arvoja ja asenteita tuottamallaan sisällöllä ja tykkäyksillä, sekä olla yhteydessä muihin.** Kanavia on useita, ja niillä on ominaispiirteet.

Sosiaalisen median avulla voidaan saavuttaa useita eri tavoitteita. Niiden avulla voidaan jakaa tietoa, kertoa suunnittelun prosessista, saada tietoa ja ideoita, vaikuttaa asenteisiin sekä sitouttaa. Sosiaalista mediaa käyttäessä on kiinnitettävä huomiota etenkin kirjoitustyyliin: liian virallista kapulakieltä tulee välttää. **Sosiaalisen median etuna on se, että siellä on jo paljon massaa liikkeellä. Usealla henkilöllä, jolla on esimerkiksi Twitter-tili, on myös Facebook-tili. Tämä mahdollistaa sosiaalisen median monipuolisen käytön ja niiden rinnakkaisen hyödyntämisen.** Kuten myös muissa menetelmissä, myös ennen sosiaalista mediaa hyödynnettäessä tulee miettiä mitä sen kautta halutaan saavuttaa. Alla on kuvattu eri sosiaalisen median kanavia sekä niiden ominaisuuksia. Niihin rekisteröityminen ja käyttö ovat ilmaista, mutta osaan niistä voi myös ostaa laajemmat mahdollisuudet niiden käyttöön. Katso myös luku 3.2.3 Verkkopalvelu.

Twitter

Twitter voidaan määritellä pienimuotoiseksi bloggaamiseksi. Twitterissä keskeistä on viestiä lyhyillä päivityksillä, jotka kuka vaan Twitteriin rekisteröitynyt näkee. Etenkin virkamiehet ovat Twitterin kautta aktiivisiksi. Twitteristä esimerkkinä CityConnect-projektin tili (kuva 16).

Instagram

Instagram on puolestaan median jakamista. Instagramin kautta julkaistaan paljon kuvamateriaalia ja se on suosittu etenkin nuorten keskuudessa. Suuri osa julkaisuista on paikkasidonnaisia. Instagram on osittain samankaltainen kuin toinen kuvien jakamiseen perustuva sosiaalinen media **flickr**. Instagramissa huomioitavaa on, että sen kautta jaetaan paljon positiivista sisältöä. Instagramia voitaisiin hyödyntää etenkin positiivisen palautteen saamiseen, esimerkiksi selvittämään missä ollaan onnistuttu ja mitkä asiat ovat hyvin liikennesuunnittelun osalta.

flickr

Flickr on kuvienjakopalvelu, jonne käyttäjät voivat lisätä ottamiaan kuvia. Ladatut kuvat ovat pääosin paikkasidonnaisia. Kuvia voidaan kommentoida ja lisäksi ne voidaan jakaa myös muissa palveluissa. Esimerkiksi Turku-ryhmässä on 456 jäsentä, ja paljon paikkasidonnaisia kuvia, joiden sijainnin voi katsoa myös kartta-välilehdeltä.

YouTube

YouTuben käyttäjät voivat ladata ja jakaa YouTubeen erilaista sisältöä, kuten videoita sekä kuvia. Useat eri toimijat julkaisevat myös videoblogia, *vlogia*. YouTuben kautta voidaan jakaa tietoa sekä vaikuttaa asenteisiin. Julkaistua sisältöä on helppo jakaa muissa kanavissa, kuten Facebookissa

Facebook

Facebook on sosiaaliseen verkostoon perustuva sosiaalinen media, jossa ihmiset voivat verkostoitua toistensa kanssa. Keskeinen osa Facebookia on mahdollisuus luoda ryhmiä sekä

tapahtumia. Huomioitavaa on, että Facebook on jo yleinen ja tunnettu sosiaalinen media, sillä yhä useammalla henkilöllä ja organisaatiolla on Facebook-tili. Facebookissa on useita suljettuja sekä avoimia ryhmiä, joiden keskeisenä tavoitteena on tiedon jakaminen, keskustelu ja ideoiminen sekä vaikuttaminen. Huomioitavaa on, että ryhmän laatijan tulee kirjata ryhmän kuvaus sekä siellä käytävän keskustelun tavat ja tavoitteet selkeästi osaksi ryhmän sivua.

CIVITAS DYN@MO -projektissa, joka toteutettiin vuosien 2012–2016 välillä, huomattiin, että sosiaalisen median työkalut ovat merkittäviä kahdensuuntaisen vuorovaikutuksen luomiseksi kaupunkien päättäjien ja asukkaiden välille tuoden hyötyjä molemmille osapuolille. Sosiaalinen media tarjoaa paljon käytettyjen menetelmien rinnalla useampia väyliä osallistua suunnitteluun sekä tuoda mielipiteitään esille. Kaupunkien päättäjät voivat hyödyntää sosiaalista mediaa suunnitteluprosesseihin osallistamisen sekä viestinnän ja vuorovaikutuksen parantamiseen. **Sosiaalisen median avulla voidaan kerätä palautetta ja mielipiteitä liikkumisen kehittämisestä ja palveluista, sekä tarjota tietoa liikkumiseen ja liikennesuunnitteluun liittyen.**

Esimerkiksi *Turun ympäristö- ja kaavoitusasioiden kansalaiskeskusteluryhmä* (jäseniä n. 1640) sekä *Lisää kaupunkia Tampereelle* (jäseniä n. 2160) ovat ryhmiä, joissa jaetaan mm. kuvia sekä eri kanavissa julkaistuja uutisia. Huomioitavaa on, että kaikki ryhmien jäsenet eivät ole aktiivisia sisällöntuottajia tai kommentoijia, mutta ryhmissä julkaistujen aiheiden sekä ajatusten pohjalta nouseva keskustelu on kaikille ryhmän jäsenille luettavissa. Ryhmissä julkaistut uutiset ja keskustelut voivat vaikuttaa myös epäsuorasti: ne voivat vaikuttaa esimerkiksi ryhmään kuuluvien virkamiesten työssään tekemiin valintoihin. Useissa Facebook-ryhmissä on havaittavissa nimbyilyä, mutta joissain ryhmissä myös *Yes in my backyard* -keskustelua, kuten *Lisää kaupunkia Tampereelle* -ryhmässä.

Facebook voi toimia virallisena viestinnän ja vuorovaikutuksen kanavana. Esimerkiksi Turun Polkupyöräilijät -yhdistyksellä on oma julkinen Facebook-sivu, jossa jaetaan tiedotteita, blogikirjoituksia, uutisia sekä kommentoidaan ajankohtaisia asioita. Tämän sivun lisäksi jäsenille on myös oma Facebook-ryhmä, joka toimii yhdistyksen pääasiallisena kommunikoinnin kanavana. Kyseiseen Facebook-ryhmään kuuluu pääosin 30–40-vuotiaita, mutta myös eläkeläisiä. Lisäksi Turun Polkupyöräilijöiden hallituksella on salattu Facebook-ryhmä yhteydenpitoa varten.

Yhtenä esimerkkinä on Englannissa Leedsin ja Bradfordin kaupunkien projekti, jossa paikallinen usean eri sektorin yhteinen viranomainen (*West Yorkshire Combined Authority, WYCA*) hyödynsi sosiaalista mediaa kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelman suunnitteluprosessissa (kuva 16). **Heidän kävelyä ja pyöräilyä koskevassa CityConnect-projektissa sosiaalista mediaa hyödynnettiin tulevien tilaisuuksien ja vaikuttamismahdollisuuksien markkinointiin, projektin eri vaiheiden viestimiseen sekä projektin tilannekatsausten julkaisemiseen. Lisäksi sosiaalinen media toimi kanavana laajemmalle pyöräilyyn ja sen rooliin yhteiskunnassa liittyvän keskustelun käymiseen. Sosiaalisen median kautta pystyttiin myös ajantasaisesti vastaamaan nousseisiin kysymyksiin ja kritiikkiin tarjoamalla yksityiskohtaisempaa tietoa projektista. Lisäksi tietous meneillään olevasta prosessista levisi sosiaalisen median kautta, mikä edesauttoi projektin tunnettavuutta.** Huomioitavaa on, että sosiaalisen median hyödyntäminen osana suunnitteluprosessia vaatii resursseja kommentteihin ja viesteihin

reagoimiseen ja vastaamiseen, sillä sosiaalinen media on koko ajan käynnissä oleva vuorovaikutuskanava.

Kuva 16: CityConnect hyödynsi useaa sosiaalista mediaa informaation jakamiseen, ihmisten kanssa keskusteluun sekä osallistumismahdollisuuksien markkinointiin.

(Lähde: Twitter, 2017)

Liikennesuunnittelun osalta Facebookin hyödyntäminen voisi olla toimivaa etenkin seudullisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa, ylikunnallisessa sekä kunnallisessa yleissuunnittelussa, yksityiskohtaisessa suunnittelussa sekä kunnossapidon suunnittelussa. **Jo yleissuunnitteluvaiheessa esimerkiksi Facebookin kautta voidaan herättää keskustelua ja kysellä suunniteltavista aiheista.** Facebookissa voidaan toteuttaa kyselyitä tietyille kohderyhmille, mutta kuten myös muiden menetelmien kohdalla, tulee Facebookissa julkaistavien kysymysten olla tarkkoja. Kysymysten taustoittaminen on myös tärkeää. Huomioitavaa on, että kysymyksiin vastaavat henkilöt valikoituvat sattumanvaraisesti.

Esimerkki	CIVITAS DYN@MO osallistamisesta , lisätietoja: http://civitas.eu/content/civitas-insight-16-engaging-citizens-today-build-sustainable-cities-tomorrow Twitter: CityConnect , lisätietoja: https://twitter.com/cityconnect1?lang=fi Flickr: Turku-ryhmä , lisätietoja: https://www.flickr.com/groups/turku/ Facebook: Turun ympäristö- ja kaavoitusasioiden kansalaiskeskusteluryhmä - sekä Lisää kaupunkia Tampereelle - Facebook-sivut sekä CityConnect . WYCA – sosiaalinen media kestävän kaupunkiliikkuksen prosessissa , lisätietoja, s. 34: http://www.ubc-sustainable.net/sites/www.ubc-environment.net/files/publications/sump-manual_participation_en.pdf
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, poliitikot, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yritykset, järjestöt
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki (strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu, kunnossapidon suunnittelu).
Plussat	Tunnettu sosiaalinen media, tavoittaa useita, ryhmien ja tapahtumien luominen.
Miinukset	Sattumanvarainen osallistujajoukko, keskustelun ylläpitäminen.

Taulukko 14: Sosiaaliseen mediaan liittyvä koontitaulukko.

3.2.7 Mobiilisovellukset

Mobiilisovelluksilla tarkoitetaan mobiililaitteissa toimivia sovelluksia. Mobiilisovelluksen lataamisen ja asentamisen jälkeen sovellus on aina valmiina käyttöön. Tällöin sen avaaminen ja käyttäminen on nopeaa, sillä sovelluksen pikakuvake löytyy mobiililaitteen valikosta. **Mobiilisovelluksen etuna onkin se, että sen käyttö ei ole aikaan eikä paikkaan sidottu. Sovelluksen avulla käyttäjät voivat olla yhteydessä toisiinsa silloin, kun heille parhaiten sopii.**

Mobiilisovellusten hyödyntäminen suunnittelussa on monipuolista: niiden avulla voidaan kerätä tietoa ja ideoita, jakaa tietoa, vaikuttaa asenteisiin sekä sitouttaa käyttäjiä. Mobiilisovellusta hyödynnettäessä on huomioitava sovelluksen käyttömukavuus sekä sen saatavuus. Sovelluksen tulee olla selkeä ja helposti käytettävä, jotta sen kautta tapahtuva vuorovaikutus ja osallistaminen olisi jatkuvaa ja käyttäjälle mielekästä. **Sovellusta hyödyntävän tahon tulisi olla aktiivinen sovelluksen käytössä ja pyrkiä lisäämään sovelluksessa tapahtuvaa toimintaa ja vuorovaikutusta.**

Mobiilisovelluksen käyttömahdollisuuksia on monia, sillä sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi verkkopalvelujen tavoin kunnossapidon suunnitteluun, mutta myös osana työryhmien toimintaa. Mobiilisovelluksen käyttö voidaan määritellä olevan oleellinen osa esimerkiksi työryhmän toimintaa, jolloin jokaisen työryhmän jäsenen tulee käyttää sovellusta. **Mobiilisovelluksia voidaan hyödyntää myös osana yleisötilaisuuksia esimerkiksi suunnitteluluonnokseen liittyvien mielipiteiden keräämisessä.** Tämä mahdollistaa sen, että tilaisuudessa esitettyihin kysymyksiin saadaan reaaliaikaiset vastaukset, joita voidaan hyödyntää osana tilaisuutta. Mobiilisovelluksen keskeisenä etuna on myös se, että sen avulla voidaan tavoittaa sekä saada tietoa hankalasti tavoitettavilta kohderyhmiltä.

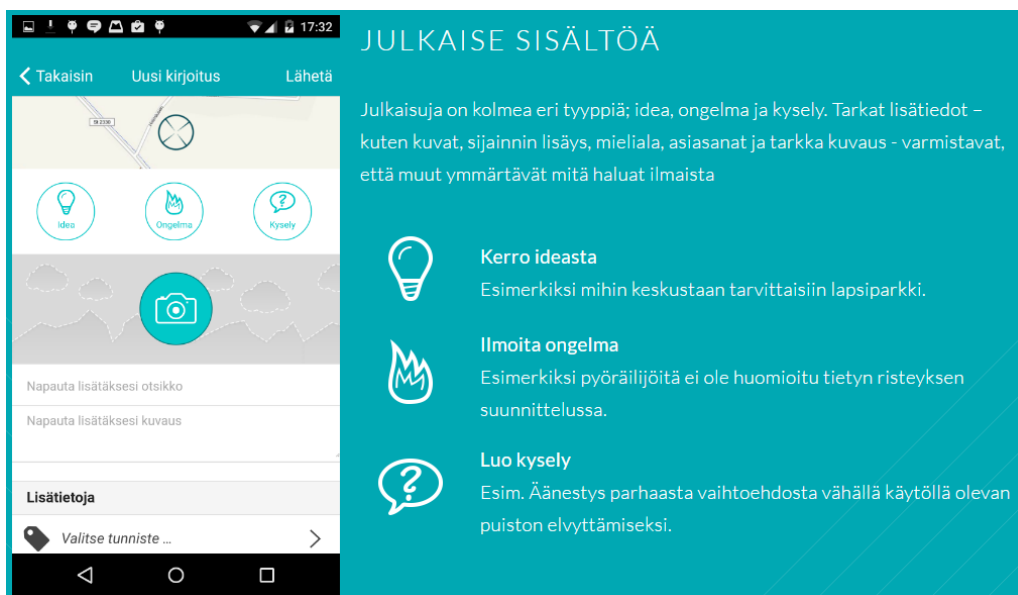
Mobiilisovellusten osalta haastattelin Sampo Ruoppilaa Turun yliopistolta. Hän kertoi Täsä-mobiilisovelluksesta, joka on b-Part-hankkeessa toteutettu osallistavan mobiilisovelluksen prototyyppi. Täsä oli osa tutkimushanketta, minkä lisäksi se oli virallinen väylä osallistua Turun

kaupunkisuunnitteluun. Sovelluksessa toteutettiin ylhäältä-alas sekä alhaalta-ylös vaikuttamista. Se sisälsi kysymyksiä, mutta myös mahdollisuuden merkitä kartalle kehittämisideoita tai havaittuja ongelmia (kuva 17). **Yhtenä sen tarkoituksena oli mahdollistaa käyttäjien välinen vuorovaikutus, mihin liittyen sovelluksen kaikki kommentit ja vastaukset olivat julkisia. Sovelluksen markkinoinnissa sosiaalinen media sekä perinteinen media olivat tärkeitä.**

Täsään saaduista vastauksista huomasi, että sen eniten käytetty osa oli tykkää/ei-tykkää -ominaisuus. Huomioitavaa oli, että sovelluksen käyttäjät antoivat usein palautetta ollessaan paikan päällä kyseisessä palautetta koskevassa paikassa. Sovelluksessa julkaistuissa kommenteissa korostui muiden kuin asukkaiden näkökulma: useita asioita perusteltiin yleisen hyödyn tai muun vastaavan kautta. Liikennesuunnittelun kannalta huomioitavaa onkin, että usein esimerkiksi liikenneväylien käyttäjät ovat muualta ja muita, kuin alueen asukkaita.

Useissa mobiilisovelluksia käsittelevissä hankkeissa on huomattu, että yleisimmin mobiilisovelluksia hyödyntävät korkeakoulutetut henkilöt sekä nuorempi sukupolvi. **Täsä-mobiilisovelluksen kohdalla suurin käyttäjäryhmä oli 30–40-vuotiaat, minkä lisäksi suurin osa asui Turun keskustan tuntumassa.** Sovelluksen kautta huomioitavaksi asiaksi nousi se, että sovellus voi toimia kriittisille kansalaisille väylänä osallistua yhteiskunnalliseen kehitykseen. Sovellus oli käytössä vain vähän aikaa, ja sitä tullaan mahdollisesti jatkokehittämään.

Jatkoa ajatellen sovelluksessa avoinna olevat tehtävät olisivat omassa osiossaan. Lisäksi sovelluksessa olisi geo-fencing-toiminto, jolloin käyttäjän saapuessa tietylle alueelle kyseistä aluetta koskevat kysymykset nousisivat sovelluksen kautta esille. Mobiilisovellusten kehittämisessä tulee huomioida sovelluksen kautta saatavan tiedon analysointi ja sen mahdollinen automatisointi.

Kuva 17: Osana b-Part tutkimushanketta toteutetussa Täsä-mobiilisovelluksessa käyttäjä pystyi vastaamaan kaupungin antamiin tehtäviin, luomaan omia tehtäviä, sekä julkaisemaan sisältöä, mitä tässä kuvassa ohjeistetaan. (Lähde: Täsä – Mobiilisovellus jolla voit vaikuttaa kaupunkisuunnitteluun, 2016)

Tempaukset ja kampanjat -osiossa on käsitelty kampanjaa, jossa hyödynnettiin mobiilisovellusta. Kyseisessä kampanjassa mobiilisovelluksen kautta saatiin kerättyä tietoa pyöräilyreiteistä, mitä voitiin hyödyntää suunnittelussa. Kyseessä on Euroopan laajuinen kampanja, *European Cycling Challenge*, joka toteutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2010.

Esimerkki	Täsa-sovellus , Sampo Ruoppila, Turun yliopisto, lisätietoja: < http://tasa-sovellus.b-part.eu/ > Katso tempaukset ja kampanjat -osiosta: European Cycling Challenge – ECC , lisätietoja: < http://cyclingchallenge.eu/ecc2017 >
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Asukkaat, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yritykset sekä järjestöt.
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Etenkin yksityiskohtainen suunnittelu sekä kunnossapidon suunnittelu (mutta myös yleissuunnittelu).
Plussat	Osallistuminen ja vuorovaikutus ei ole paikkaan tai aikaan sidottua, nopea tapa vaikuttaa, maksuttomana usealle saatavilla, tuottaa paikkatietoa, voidaan tavoittaa uusia kohderyhmiä.
Miinukset	Huomioitavia seikkoja: Tekninen toteuttaminen sekä vuorovaikutuksen ylläpitäminen vaativat resursseja. Saatavan aineiston analysointi: analysoinnin suunnittelu, toteutus sekä automatisointi.

Taulukko 15: Mobiilisovelluksiin liittyvä koontitaulukko.

3.2.8 Pelit

Pelien avulla voidaan lisätä vuorovaikutusta sekä osallistaa kohderyhmiä suunnitteluun. Pelit voidaan toteuttaa työpajan, foorumin tai kokouksen osana, mutta peliä voidaan hyödyntää myös erikseen esimerkiksi online-pelinä. Pelit voivat olla mm. roolipelejä, lautapelejä tai jonkun jo tunnetun pelin tai pelimaailman hyödyntämistä kaupunki- ja liikennesuunnittelussa. Pelin laatimisessa tulee ottaa huomioon sen avulla tavoitettava sekä osallistettava kohderyhmä tai -ryhmät.

Peli on monipuolinen menetelmä: sen avulla voidaan jakaa tietoa, saada tietoa, jalostaa tietoa, vaikuttaa ajatteluun ja asenteisiin, sitouttaa sekä ratkaista ongelmia ja tehdä päätöksiä. **Peleissä erityistä on se, että niiden kautta osallistuja voi eläytyä suunnitteluun ja ideoida mahdollisia ratkaisuja ja skenaarioita. Pelien kautta ihmiset voivat oppia eri suunnitteluprosesseista ja sitä kautta heidän tietämyksensä suunnittelusta lisääntyy. Pelien avulla osallistujille voidaan esitellä eri näkökulmia tai opettaa tiettyjä taitoja.** Peleissä voidaan hyödyntää mm. tarinankerrontaa tai kuva-analyysijä.

Pelejä suunniteltaessa keskeistä on huomioida suunnittelun raamit, jossa lopullinen suunnittelu toteutetaan. Raamit tulee huomioida pelin laatimisessa ja viestiä osallistujille. **Esimerkiksi täydennysrakennus-peliä suunniteltaessa tietyt rakennukset voidaan lukita, jolloin niiden muokkaaminen ei ole mahdollista, ja muutettavat kohteet voidaan jättää selkeästi suunniteltaviksi.** Suunniteltavan kohteen tiedoissa voidaan määritellä suunnittelun raamit, kuten rakennuksen korkeus.

Yksi tapa toteuttaa peli on antaa pelaajalla tietty määrä rahaa, jolla hänen on aluetta suunnitellessa tehtävä hankintoja annetun budjetin puitteissa. Tällöin pelissä eri asioille, kuten puiston penkeille ja roskiksille, on määritelty hinta. Peli voidaan toteuttaa myös strategiapelinä,

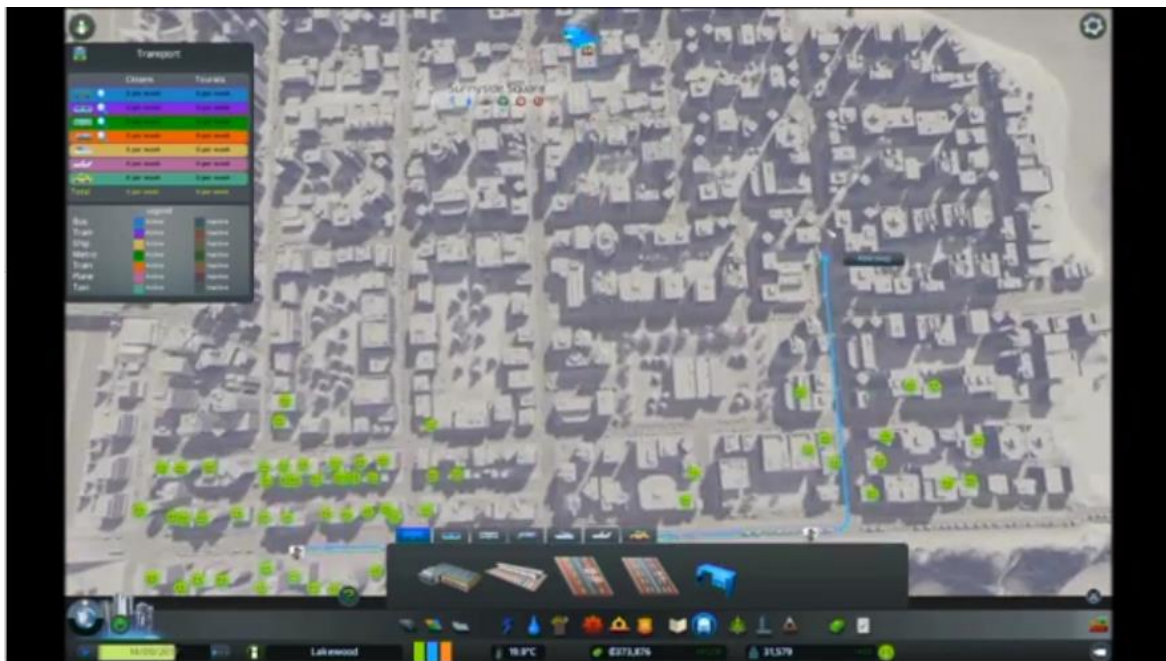

missä pelaajan tulee sijoitella eri kokonaisuuksia pelattavalle alueelle. **Pelaajan tulee miettiä kokonaisuutta ja ratkaisujen vaikutuksia.** Tällä tavoin voidaan kerätä tietoa sekä jalostaa tietoa eteenpäin yhdessä pelaajien kanssa. Tämänkaltaisen peli sopii etenkin kansalaisten osallistamiseen.

Osallistavassa pelissä voi olla kyseessä myös rooleihin perustuva strategiapeli. **Strategiapeli voidaan toteuttaa antamalla osallistujille eri rooli kuin mitä he oikeasti edustavat.** Esimerkiksi sivistyspuolen virkamies saa roolin edustaa pelissä pelastustoimea, ja pelastustoimi puolestaan kaavoittajaa. **Kyseisen pelin avulla esimerkiksi eri hallintokuntien edustajat sekä luottamusmiehet pystyvät ymmärtämään paremmin suunnittelun eri näkökulmia. Lisäksi kohderyhmien tietous muiden suunnitteluun osallistuvien tahojen näkökulmista laajenee.**

Peleistä esimerkkinä on Hämeenlinnan keväällä 2016 järjestämä kokeilu, jossa testattiin Cities: Skylines -pelin hyödyntämistä kaupunkisuunnittelussa. Kyseinen peli on yleisesti tunnettu ja suosittu. Pelin hyödyntäminen lähti tarpeesta: Hämeenlinnan kaupungin ydinkeskustassa on lähivuosina alkamassa uusi rakentaminen, minkä lisäksi nousi tarve uudenlaisen osallistamisen kehittämiseksi. Pelin hyödyntäminen tapahtui peli edellä, eli kaupunki ei asettanut pelille erityisvaatimuksia.

Cities: Skylines -pelissä pelaaja rakentaa kaupunkia ja infraa, kuten teitä ja sähköverkkoja (kuva 18). Lisäksi pelaaja hallitsee mm. teollisuutta julkista liikennettä, turvallisuutta sekä kaupungin taloutta. Tietyssä Stream-peliyhteisössä 568 henkilöä latasi pelin, ja viralliseen kisaan osallistui 17 pelaajaa. Pelissä huomioitavaa on, että sen avulla voidaan saada käsitys aluesuunnittelun suurista linjoista ja tarpeista kuten joukkoliikenteestä. Peli on kustannustehokas ja kansainvälinen tapa osallistaa ja lisätä vuorovaikutusta. **Sen vahvuutena on myös se, että se antaa pelaajalle palautetta pelin edetessä, jolloin pelin kautta tehtävä suunnittelu tapahtuu harkitusti.**

Kuva 18: Ote Cities: Skylines -pelistä, jossa käyttäjä voi suunnitella alueelle esimerkiksi teitä sekä hallinnoida joukkoliikennettä. (Lähde: Yle, Välimäki, V., 2016; Heinisuo, J., 2016)

Esimerkki	Hämeenlinnan Cities: Skylines -kokeilu , lisätietoja: http://yle.fi/uutiset/3-8696412 , Cities: Skylines – kaupunkirakennuspeli kaupunkilaisten osallistamiseen (PP-esitys: Juuso Heinisuo, 2016).
Mille kohderyhmälle menetelmä sopii	Kaikki, sillä pelejä voidaan muokata kohderyhmän mukaan (asukkaat, lapset, nuoret, opiskelijat, työssäkäyvät, eläkeläiset, vammaiset ja liikuntarajoitteiset, poliitikot, teknisen puolen virkamiehet, kaikkien alojen virkamiehet, yritykset, järjestöt).
Mille suunnittelutasolle menetelmä sopii	Kaikki (strateginen suunnittelu, yleissuunnittelu, yksityiskohtainen suunnittelu, kunnossapidon suunnittelu).
Plussat	Pelien monipuolisuus, ideoiva, osallistajat eläytyvät. Voidaan saavuttaa useita tavoitteita pelien avulla (mm. jakaa tietoa, vaikuttaa asenteisiin). Tavoitetaan useita eri kohderyhmiä. Peleissä jo massaa liikkeellä (mm. Cities: Skylines).
Miinukset	Epävarmuus ketkä saadaan osallistumaan, pelistä riippuen vie resursseja.

Taulukko 16: Peleihin liittyvä koontitaulukko.

4 Johtopäätökset

- **Suunnittelukulttuurien erot:** Suunnittelukulttuurit vaihtelevat suuresti valtioiden, pienempien alueiden sekä kaupunkien välillä. Suunnittelukulttuurin ja sen keskeisten piirteiden tunnistaminen ovat tärkeitä asioita, jotta kulttuuria voidaan kehittää ja sen toimintaa sujuvoittaa tilanteeseen sopivaksi. Suunnittelukulttuurin muuttuminen vuorovaikutteisemmaksi tapahtuu johtotason päätöksillä toteuttaa suunnittelua vuorovaikutteisemmin. Kulttuurin muutoksessa tärkeässä roolissa ovat myös suunnittelijat ja heidän vuorovaikutteiseen suunnitteluun liittyvän tietouden ja valmiuksien parantaminen.
- **Toimintakulttuuri:** Vallitseva toimintakulttuuri vaikuttaa menetelmien valintaan ja niiden hyödyntämiseen. Vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun toimintakulttuurin sisäistäminen voi viedä aikansa. Vuorovaikutteisten ja osallistavien menetelmien nimeäminen suunnittelussa vahvistaa niiden asemaa suunnittelussa, jolloin myös niiden käyttö sekä niiden avulla saavutetut tulokset ovat vahvemmin osana suunnittelua. Vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun rooli voidaan nostaa vahvemmin esille esimerkiksi kaupungin strategisella tasolla, jolloin suunnittelukulttuurin muuttuminen vuorovaikutteisemmaksi ja osallistavammaksi tapahtuisi ylhäältä alas. **Kulttuurin muutos lähtisi kaupungin johdon päätöksestä vahvistaa vuorovaikutusta ja osallistamista suunnittelussa.**
- Vuorovaikutteinen ja osallistava suunnittelukulttuuri on tunnistettu olevan tärkeä osa suunnittelua, mutta vahvoja perinteitä sille ei useassa valtiossa ole. Pohjoismaissa osallistamista on toteutettu vaihtelevasti kunnittain, mutta yleisesti ottaen suunnittelusta on pyritty luomaan keskustelemaa.
- **Mitä vuorovaikutuksella ja osallistamisella halutaan saavuttaa:** Menetelmää valittaessa on tärkeää pohtia mitä osallistamisella ja vuorovaikutuksella halutaan saavuttaa, mikä suunnittelutaso on kyseessä, mitkä ovat mahdolliset kohderyhmät, miten kohderyhmät on mahdollista tavoittaa sekä kuinka eri menetelmiä voidaan muokata kyseisen kohderyhmän tavoittamiseksi. Huomioitavaa on myös pohtia, miten

osallistamisen vaikutuksia ja osallistamisesta saatuja tuloksia analysoidaan. Lisäksi tulee määritellä, miten vuorovaikutus ja saatu tieto integroidaan osaksi suunnittelua.

- Kansainvälisesti osallistaminen toteutetaan yhä useammin hyödyntämällä useaa eri menetelmää. Eri kohderyhmät halutaan vahvemmin osaksi suunnitteluprosessia, sillä sen on havaittu edesauttavan suunnittelun ja suunnitelmien hyväksyntää. Osallistamisen avulla voidaan saada palautetta suunniteltavaan aiheeseen hyvissä ajoin vielä silloin, kun suunnitelma on muokattavissa. Kun kohderyhmät voivat vaikuttaa suunnitteluun jo sen alkuvaiheissa, vähenee lopullisiin suunnitelmiin kohdistuvien valitusten määrä.
- **Suunnitteluprosessin huomioiminen kokonaisuudessaan:** Suunnittelun prosessi pitää tiedostaa ja hahmottaa kokonaisuudessaan. Prosessin määrittelyn yhteydessä tulee määritellä myös vuorovaikutus sekä osallistaminen osana suunnittelua. Samalla tulee miettiä eri kohderyhmien osallistaminen eri tilanteissa ja eri tavoilla. **Se, kuinka paljon ja miten vuorovaikutusta on hyvä toteuttaa eri kohderyhmien kanssa, vaihtelee tapauskohtaisesti suunnitteluprosessin eri vaiheissa.** Sama menetelmä ei välttämättä ole paras tapa osallistaa jokaisessa prosessin vaiheessa, minkä lisäksi eri menetelmillä voidaan saavuttaa eri tavoitteita. Matalan asteen osallistumisessa kyseessä on lähinnä yhdensuuntainen tiedonjakaminen, minkä jälkeen osallistamisen kasvaessa puhutaan konsultoivasta tai osallistavasta osallistumisesta suunnitteluun. Näiden jälkeen tulevat yhteistyön tekeminen sekä korkeimpana valtuuttaminen, jolloin osallistuvat kohderyhmät osallistuvat päätöksentekoon.
- **Osallistamisen lisäarvo suunnitteluprosessissa: Huomioitavaa on, että vuorovaikutuksen ja osallistamisen kautta saatujen mahdollisten tulosten lisäksi vuorovaikutuksessa ja osallistamisessa keskeistä on itse prosessi, jossa eri kohderyhmät ovat mukana. Suunnittelija ei aina näe sitä arvoa, mitä vuorovaikutteinen ja osallistava suunnittelu prosessina saa aikaan.**
- **Kaikki kohderyhmät eivät ole tuttuja suunnitteluprosessien kanssa:** Erilaisten osallistamismenetelmien kautta voidaan lisätä tietoutta liikennesuunnittelusta kohderyhmien keskuudessa. **Kun tietous lisääntyy, myös kohderyhmien tapa osallistua suunnitteluun muuttuu ja mahdollisesti syvenyy.** Vuorovaikutteisessa ja osallistavassa suunnittelussa keskeistä on viestiä, mitkä ovat suunnittelun raamit sekä miten kohderyhmien mielipiteet ja huomioidaan eri suunnitteluvaiheissa.
- **Uudet menetelmät täydentävät paljon käytettyjä menetelmiä:** Eri menetelmät täydentävät toisiaan ja niitä voidaan yhdistellä luovasti. Huomioitavaa on, että useat eri menetelmät täydentävät kasvokkain tapahtuvaa vuorovaikutusta. Henkilökohtainen vuorovaikutus on keskeinen osa liikennesuunnittelua. Epävirallinen vuorovaikutus tukee vuorovaikutteisen suunnittelun prosessia.
- **Kohderyhmien tavoittaminen:** Uusien menetelmien avulla voidaan tavoittaa uusia kohderyhmiä, etenkin sellaisia, jotka ovat uuden teknologian natiiveja käyttäjiä. Uusien vuorovaikutteisten ja osallistavien menetelmien avulla voidaan lisätä tietoisuutta sekä rohkaista osallistumaan suunnitteluun. Useiden esimerkkien valossa on havaittavissa

se, että uusia menetelmiä hyödyntämällä voidaan kerätä aineistoa uudella tavoin, toteuttaa projekteja sekä luoda innovatiivisia ratkaisuja kaupunkiympäristön parantamiseksi.

- **Hankalasti tavoitettavista kohderyhmistä:** Huomioitavaa on, että usein hankalasti tavoitettavat kohderyhmät voidaan tavoittaa jonkun organisaation tai yhdistyksen kautta. Esimerkiksi Leedsin ja Bradfordin kaupunkien tekemässä CityConnect-projektissa hankalasti tavoitettavia kohderyhmiä tavoitettiin kansalaisjärjestöjen kautta ja heidän avulla. Paikallisten ryhmien ja kansalaisjärjestöjen tunnettavuus edesauttoi osallistamisen toteuttamista myös niiden kohderyhmien kanssa, joita oli alussa hankala tavoittaa.
- **Menetelmiin liittyvät haasteet, kokeilu sekä koulutus:** Usein uusien menetelmien, etenkin sosiaalisen median, mobiilisovellusten sekä verkkopalvelun, seuraaminen ja aineiston käsitteleminen koetaan olevan haastavaa. Yhtenä mahdollisuutena on käyttää palvelinta, joka kerää eri lähteissä julkaistut tiedot yhteen näkymään. Esimerkiksi Meltwater Newsin avulla voidaan toteuttaa sosiaalisen median seurantaa sekä uutisseurantaa.
- **Vuorovaikutteisen suunnittelun arviointi ja kehittäminen:** Yhtenä huomiona on myös toteuttaa vuorovaikutuksen ja osallistamisen arviointi, minkä avulla voidaan parantaa prosessia, sen tavoitteiden saavuttamista sekä sen sujuvuutta tulevaisuudessa.
- **Vuorovaikutussuunnitelman laatiminen kunnan tasolla:** Kunnat voisivat laatia vuorovaikutussuunnitelman kunnan strategiselle tasolle. Strategiatasolla määritellyt vuorovaikutteisen ja osallistavan suunnittelun tavoitteet tultaisiin sitten ottamaan huomioon projekteissa ja hankkeissa sekä kunnan kaikilla suunnitteluntasoilla. Kaavoituksen puolella on lakisääteinen osallistumis- ja arviointisuunnitelma, mikä on lisännyt maankäytön suunnitelmissa vuorovaikutusta. Yhtenä mahdollisuutena olisi tuoda vuorovaikutus ja osallistaminen myös kiinteäksi osaksi liikennesuunnittelua.

Kohderyhmä	Suunnittelutaso			
	Strateginen suunnittelu	Yleissuunnittelu	Yksityiskohtainen suunnittelu	Kunnossapidon suunnittelu
asukkaat	foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media rantautuminen sosiaalinen media pelit	foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media karttakysely rantautuminen sosiaalinen media pelit	foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely rantautuminen sosiaalinen media mobiilisovellus pelit	foorumi kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely sosiaalinen media mobiilisovellus pelit
lapset	kysely työpaja temp. & kamp. rantautuminen pelit	kysely työpaja temp. & kamp. karttakysely aineiston kerääminen rantautuminen pelit	kysely työpaja karttakysely aineiston kerääminen rantautuminen pelit	kysely työpaja karttakysely aineiston kerääminen mobiilisovellus pelit
nuoret	kysely työpaja temp. & kamp. rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media pelit	kysely työpaja temp. & kamp. karttakysely aineiston kerääminen rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media pelit	kysely työpaja karttakysely aineiston kerääminen rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media mobiilisovellus pelit	kysely työpaja karttakysely aineiston kerääminen verkkopalvelu sosiaalinen media mobiilisovellus pelit
opiskelijat	foorumi kysely työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media pelit	foorumi kysely työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media pelit	foorumi kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media mobiilisovellus pelit	foorumi kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen verkkopalvelu sosiaalinen media mobiilisovellus pelit
työssäkäyvät	kysely työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media pelit	kysely työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media pelit	kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen rantautuminen verkkopalvelu sosiaalinen media mobiilisovellus pelit	kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen verkkopalvelu sosiaalinen media mobiilisovellus pelit
eläkeläiset	kysely työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media rantautuminen pelit	kysely työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media aineiston kerääminen rantautuminen pelit	kysely työpaja verkkosivut perinteinen media aineiston kerääminen rantautuminen pelit	kysely työpaja verkkosivut perinteinen media aineiston kerääminen pelit

vammaiset, liikuntarajoitteiset	kysely työpaja temp. & kamp. pelit	kysely työpaja temp. & kamp. aineiston kerääminen pelit	kysely työpaja aineiston kerääminen pelit	kysely työpaja aineiston kerääminen pelit
poliitikot	foorumi työpaja verkkosivut keskustelualustat sosiaalinen media pelit	foorumi työpaja verkkosivut keskustelualustat sosiaalinen media pelit	foorumi työpaja verkkosivut keskustelualustat sosiaalinen media pelit	foorumi työpaja verkkosivut sosiaalinen media pelit
teknisen puolen virkamiehet	työryhmä foorumi työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media keskustelualustat sosiaalinen media pelit	työryhmä foorumi työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen keskustelualustat sosiaalinen media pelit	työryhmä foorumi työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen keskustelualustat sosiaalinen media mobiilisovellus pelit	työryhmä foorumi työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen sosiaalinen media mobiilisovellus pelit
kaikkien alojen virkamiehet	työryhmä foorumi työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen media keskustelualustat sosiaalinen media pelit	työryhmä foorumi työpaja temp. & kamp. verkkosivut perinteinen karttakysely aineiston kerääminen keskustelualustat sosiaalinen media pelit	työryhmä foorumi työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen keskustelualustat sosiaalinen media mobiilisovellus pelit	työryhmä foorumi työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely aineiston kerääminen sosiaalinen media mobiilisovellus pelit
yrietykset	työryhmä foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja verkkosivut perinteinen media verkkopalvelu keskustelualustat sosiaalinen media pelit	työryhmä foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja verkkosivut perinteinen media verkkopalvelu keskustelualustat sosiaalinen media pelit	työryhmä foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja verkkosivut perinteinen media verkkopalvelu keskustelualustat sosiaalinen media mobiilisovellus pelit	työryhmä foorumi kysely työpaja verkkosivut perinteinen media verkkopalvelu sosiaalinen media mobiilisovellus pelit
järjestöt	työryhmä foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja verkkosivut perinteinen media verkkopalvelu keskustelualustat sosiaalinen media pelit	työryhmä foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely verkkopalvelu keskustelualustat sosiaalinen media pelit	työryhmä foorumi yleisötilaisuudet kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely verkkopalvelu keskustelualustat sosiaalinen media mobiilisovellus pelit	työryhmä foorumi kysely työpaja verkkosivut perinteinen media karttakysely verkkopalvelu sosiaalinen media mobiilisovellus pelit

Taulukko 17. Menetelmät on koottu taulukkoon kohderyhmät ja suunnittelutasot huomioiden. Taulukko on suuntaa antava, sillä menetelmät tulee valita tapauskohtaisesti tavoitteiden ja suunnitteluprosessin vaiheen mukaisesti.

5 Lähteet

- Aaltonen, S. & E. Kreutz (2009). Engage your stakeholder – Stakeholder involvement toolkit. Union of the Baltic Cities Commission on Environment (EnvCom).
- Borioni, M., D. Reed, M. van Bemmelen, P. Auwr, L. Pavic Rogosic, S. Kelcec Suhovec, J. C. Escudero Achiaga, F. M. Jordan Benavente, B. Kucza, T. Zwolinski, B. Sao Martinho, S. Meireles, K. Edren, C. J. Clausen, V. Kontic, I. Stanev, L. Cristea, V. Matei, G. Vladut, A. M. Mogosan, J. Cuixart, S. Forjan, I. Cre & K. Vancluysen (2011). Involving stakeholders: toolkit on organizing successful consultations. CIVITAS Initiative.
- Demeter, A. (2012). SURE – Osallistavan suunnittelun työkalupakki.
- Dotter, F. et al. (2016). CIVITAS INSIGHT – Engaging the citizens of today to build the sustainable cities of tomorrow. *CIVITAS Insight* N°16.
- Erik, J. (2016). Mapillary and OpenStreetMap. Luettu: 21.12.2016. <<http://blog.mapillary.com/update/2016/07/15/mapillary-osm.html>>
- Epomm-uutiskirje (2014). Participation 2.0. Uutiskirje huhtikuu 2014. Luettu: 5.12.2016. <<http://www.epomm.eu/index.php?id=2619>>
- Finnish Consulting Group, FCG (2016). Eteläpuiston yhteiskehittely – vapaa-aika, liikkuminen, asuminen.
- GUIDEMAPS consortium (2004). Successful transport decision-making – A project management and stakeholder engagement handbook.
- Hakola, I., I. Hiila, K. Korteso, J. Kekkonen, M. Hirvola, J. Vanamo & A. Rehn (2013). *Hiljainen Signaali*. Vapa Media, Helsinki. Luettu: 28.11.2016. <https://issuu.com/vapamedia/docs/hiljainen_signaali_vol1/26>
- Heinisuo, J. (2016). Cities: Skylines – kaupunkirakennuspeli kaupunkilaisten osallistamiseen. PowerPoint-esitys.
- Järliden, E. (2011). Participation and quality of life in urban planning. *NEW BRIDGES Newsletter 2- news bridge*.
- Kocak, N., E. Adell, C. Ljungberg, C. Ljungberg, C. Sessa, G. G. F. Pietroni (2014). Planning Sustainable Mobility in Polycentric Regions: Testing a Participatory Approach in Six Regions of Europe. *Transportation Research Procedia*, 4: 327–346.
- Koskinen, M. (2016). Raisio pyörätieselvitys – Kyselyn yhteenveto. Valonia, Turku.
- Koskinen, M. (2016). *Raisiossa selvitettiin pyöräteiden laatua ja kunnostustarpeita*. Valonia, Turku. Luettu: 7.11.2016. <<http://valonia.fi/fi/ajankohtaista/18374-liikkuminen/583049-raisiossa-selvitettiin-pyorateiden-laatua-ja-kunnostustarpeita>>
- Kunnat somessa – ohipuhumista keskustelun sijaan (2016). KAKS – Kunnallisalan kehittämissäätiö. Luettu: 19.12.2016. <<http://kaks.fi/uutiset/kunnat-somessa-ohipuhumista-keskustelun-sijaan/>>
- Langweg, A., A. Romanowska, E. Lopez Sancho & I. Conny Louen (2016). Participation 2.0 in the sustainable urban mobility planning process – Experiences from the CIVITAS DYN@MO project. <<http://www.civitas.eu/content/participation-20-sustainable-urban-mobility-planning-process-experiences-civitas-dynmo>> Luettu: 13.12.2016.
- Le Pira, M., M. Ignaccolo, G. Inturri, A. Pluchino & A. Rapisarda (2016). Modelling stakeholder participation in transport planning. *Case Studies on Transport Policy*, 4: 230–238.
- Lindenau, M., S. Böhrer-Baedeker, A. -M. Baston, S. Rupprecht, T. Durant, K. Tovaas, K. Burggraf, A. May. & CH4LLenge Consortium (2016). CH4LLenge Participation Manual: Actively engaging citizens and stakeholders in the development of Sustainable Urban Mobility Plans. CH4LLenge, European Platform on Sustainable Urban Mobility Plans.
- Luukkonen, T. & T. Rantala (2015). Sidosryhmätyö kestävän kaupunkiliikenteen SUMP-ohjelman laadinnassa. Havaintoja Hyvinkäältä ja maailmalta.
- Marega, M., A. Asorey, A. Keuc, J. Wallace Jones, K. Mai Edren & L. Erdey (2009). Awareness Raising and Citizens' Participation Report. CIVITAS MOBILIS. Luettu: 13.12.2016. <<http://www.civitas.eu/sites/default/files/civitas20mobilis20final20public20participation20and20awareness20raising20report.pdf>>
- Kivari, M., J. Heltimo, V. Pastinen & K. Kiiskilä (2014). Suositus kevennettyjen liikkumiskyselyjen laatimisesta. *Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 6/2014*.
- Perkins, P. E. (2011). Public participation in watershed management: International practices for inclusiveness. *Physics and Chemistry of the Earth*, 36: 204–212.

Promote better infrastructure for pedestrians (2016). 7Photo Mapping Projects from 2016 to Inspire You in 2017. Luettu: 21.12.2016. <<http://blog.mapillary.com/update/2016/12/19/seven-photo-mapping-projects.html>>

Pyörätiet kuntoon! Kaupunkilaiset ja kaupungin työntekijät testasivat katujen kuvausta (2016). Espoo. Luettu: 21.12.2016. <[http://www.espoo.fi/fi-FI/Pyoratiet_kuntoon_Kaupunkilaiset_ja_kaup\(103616\)>](http://www.espoo.fi/fi-FI/Pyoratiet_kuntoon_Kaupunkilaiset_ja_kaup(103616)>)

Pyöräilyviikko (2016). Luettu: 7.12.2016. <www.poljin.fi/fi/toimintaa/pyorailyviikko>

Quest – Quality management tool for Urban Energy Efficient Sustainable Transport (2014).

Slack Guides – Tips and tools for beginners and experts alike. (2016) Luettu: 28.11.2016. <<https://get.slack.help/hc/en-us/articles/218080037-Getting-started-for-new-users>>

Soudansaari, L. (2016). Vuorovaikutteinen alueiden käytön suunnittelu – Suunnittelukäytäntöjen arki pohjoissuomalaisissa kunnissa. *Acta Univ. Oul. H 4*, 2016.

The Challenge (2017). European Cycling Challenge. Luettu: 11.1.2017. <<http://cyclingchallenge.eu/ecc2017>>

The Planning Together for Better Quality of Life – Guide for Integrated Management of Urban Rural Interaction (2011). *Union of the Baltic Cities Commission on Environment*. Luettu: 12.1.2017. <http://www.ubc-sustainable.net/sites/www.ubc-environment.net/files/publications/guide_for_integrated_management_of_urban_rural_interaction.pdf>

Tiikkaja, H. (2011). Internet-kysely henkilöliikennetutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä. *Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 30/2011*.

Tukiryhmä vuorovaikutuksen välineenä (2017). Osallistuminen. Luettu: 30.1.2017. <<https://www.pori.fi/kaupunkisuunnittelu/sure/osallistuminen.html>>

Täsä – mobiilisovellus jolla voit vaikuttaa kaupunkisuunnitteluun (2016). FTW Telecommunications Research Center Vienna. Luettu: 28.11.2016. <<http://tasa-sovellus.b-part.eu/>>

Välimäki, V. (2016). *Kaupunki järjestää suunnittelukilpailun hittipelissä – Cities: Skylinesissä tehdään uutta Hämeenlinnaa*. Yle, Helsinki. Luettu: 28.11.2016. <<http://yle.fi/uutiset/3-8696412>>

Wefering, F., S. Rupprecht, S. Bührmann & S. Böhrer-Baedeker (2014). Guidelines. Developing and implementing a Sustainable Urban Mobility Plan. European Platform on Sustainable Urban Mobility Plans.

Haastattelu, Nina Vartiainen, Naantalin kaupunki. Turku 8.11.2016.

Haastattelu, Sampo Ruoppila, Turun Yliopisto. Turku 11.11.2016.

Haastattelu, Anna Jokinen, Turun Polkupyöräilijät. Turku 14.11.2016.

Sähköposti, Ulla-Britt Wickström, Uppsalan kunta. 19.1.2017.

Sähköposti, Paul Fenton (CIVITAS ECCENTRIC -hankkeessa mukana), Tukholman kaupunki. 20.1.2017.

Sähköposti, Nikolay Simeonov (CIVITAS ECCENTRIC -hankkeessa mukana), Rusen kaupunki, 24.1.2017.

Sähköposti, Miriam Lindenau (CIVITAS ECCENTRIC -hankkeessa mukana), Munichin kaupunki. 26.1.2017.

Liikennejärjestelmätyön työryhmän kokous, Varsinais-Suomen liitto. Turku 11.11.2016.

Visaan liikkumisen -alatyöryhmän kokous, Varsinais-Suomen liitto. Turku 15.11.2016.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND